

Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.

IČ: 68378033

Sídlo: Husova 4, 110 00 Praha 1

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2023

Radou pracoviště pojednána dne: 28. 5. 2024

Dozorčí radou pracoviště schválena dne: 7. 6. 2024

V Praze dne 7. 6. 2024

OBSAH:

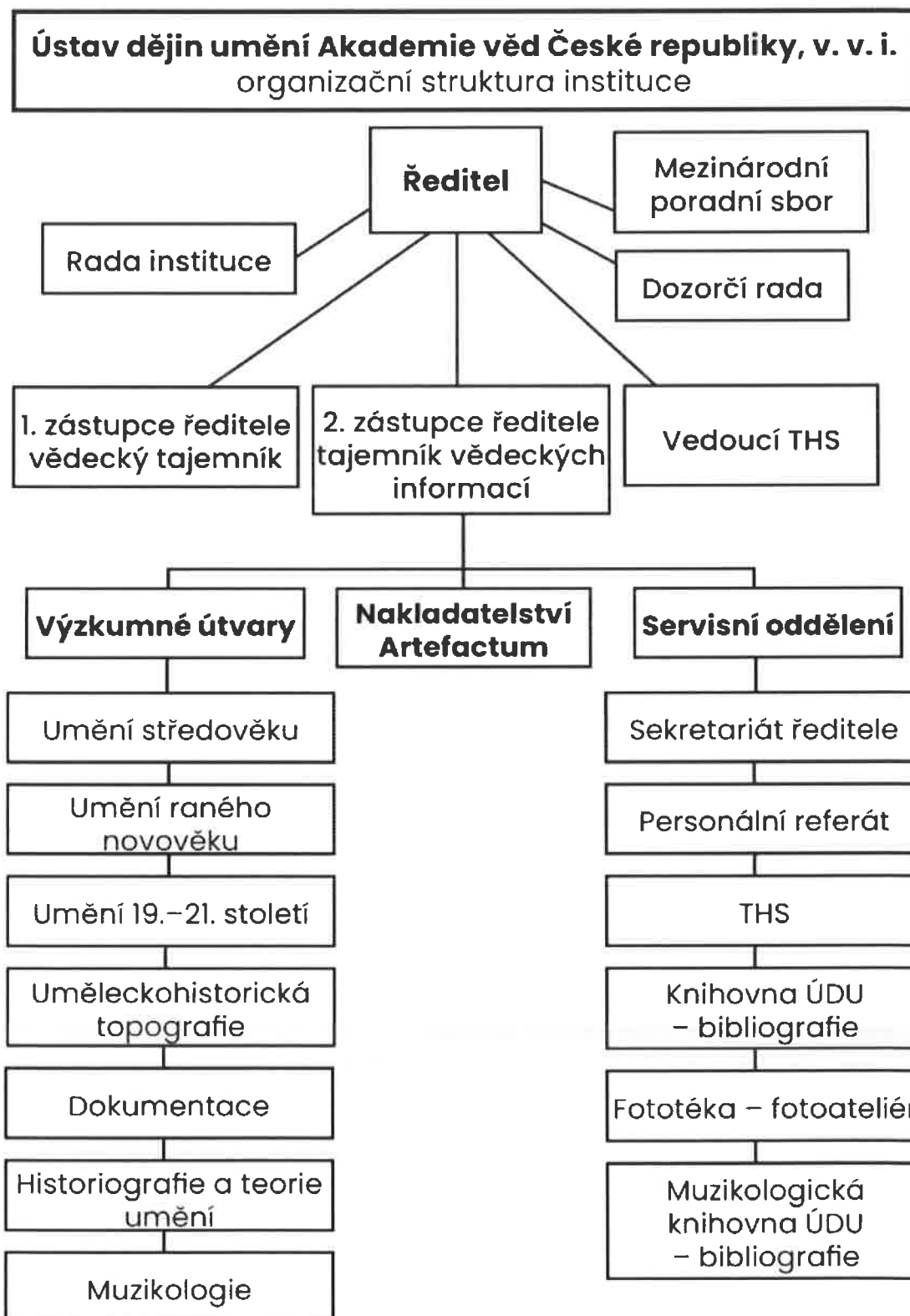
- I. Informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách
 - a) Výchozí složení orgánů pracoviště
 - b) Změny ve složení orgánů
 - c) Informace o činnosti orgánů
- II. Informace o změnách zřizovací listiny
- III. Hodnocení hlavní činnosti včetně informací o výsledcích výzkumné činnosti
- IV. Hodnocení další a jiné činnosti
- V. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce
- VI. Stanoviska dozorčí rady
- VII. Další informace požadované zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví:
 - i. Skutečnosti, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy
 - ii. Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště
 - iii. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje
 - iv. Nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů
 - v. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích
 - vi. Informace o tom, zda pracoviště má pobočku nebo jinou část obchodního závodu v zahraničí
- VIII. Informace o činnosti pracoviště v oblasti poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, obsahující následující údaje:
 - i. Počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti
 - ii. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí
 - iii. Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které pracoviště vynaložilo v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení
 - iv. Počet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence
 - v. Počet stížností podaných na postup při vyřizování žádosti o informace, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení
 - vi. Další informace vztahující se k uplatňování zákona o svobodném přístupu k informacím
- IX. Účetní uzávěrka, Rozvaha VVI, Výkaz zisku a ztráty, Příloha k účetní závěrce ke dni 31. 12. 2023
- X. Zpráva auditora

Přílohy:

- 1) Publikační činnost pracovníků a pracovníků pracoviště
- 2) Grantové projekty

I. Informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách

a) Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitel pracoviště:

doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D.

1. zástupce ředitele (vědecký tajemník):

PhDr. Jan Klípa, Ph.D.

2. zástupkyně ředitele (tajemnice vědeckých informací):

PhDr. Taťána Petrasová, CSc.

Rada pracoviště s funkčním obdobím 5. 12. 2021 – 4. 12. 2026 ve složení:

předseda:

prof. PhDr. Lubomír Slavíček, CSc. (FF MU Brno)

místopředsedkyně:

Mgr. Kateřina Dolejší, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

členové:

Dr. Anja Bunzel (ÚDU AV ČR) (od 6. 9. 2023 do 5. 9. 2028)

Mgr. Aleš Březina, Ph.D. (Institut Bohuslava Martinů, Praha)

Mgr. Sylva Dobalová, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

PhDr. Kateřina Kubínová, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

PhDr. Taťána Petrasová, CSc. (ÚDU AV ČR)

doc. PhDr. Jiří Roháček, CSc. (ÚDU AV ČR) (do 24. 6. 2023 – úmrtí)

doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

doc. PhDr. Jana Zapletalová, Ph.D. (FF UP Olomouc)

tajemnice:

Mgr. Helena Dáňová, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

Dozorčí rada s funkčním obdobím 1. 5. 2022 – 30. 4. 2027

předsedkyně:

JUDr. Lenka Vostrá, Ph.D. (ÚSP AV ČR)

místopředsedkyně:

Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

členové:

prof. RNDr. David Honys, Ph.D. (ÚEB AV ČR, člen AR AV ČR)

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (ARÚP AV ČR)

PhDr. Alena Volrábová, Ph.D. (Národní galerie v Praze)

tajemnice:

Mgr. Ludmila Hůrková, Ph.D. (ÚDU AV ČR)

THS

Ing. Jana Pánková (vedoucí oddělení)

Ing. Ľubica Franklová (od 7. 5. 2023 na MD)

Pavλίna Hyšperská (od 17. 4. 2023)

Věra Jagerová
Mgr. Tereza Koucká
Dagmar Novotná
Miroslava Novotná
Dagmar Votrubová

Personální oddělení

Jarmila Straková

Sekretariát a styk s veřejností

Kamila Ramešová
MgA. Barbara Líznerová (PR)
Mgr. Markéta Marešová (nakladatelství Artefactum) (od 1. 6. 2023)
Jan Royt ml. (nakladatelství Artefactum) (od 20. 2. 2023 do 18. 5. 2023)
Mgr. Kateřina Šebestová (nakladatelství Artefactum) (od 13. 3. 2023 na MD)

VÝZKUMNÁ A SERVISNÍ ODDĚLENÍ

Oddělení umění středověku

Mgr. Helena Dáňová, Ph.D.
Mgr. et Mgr. Jan Dienstbier, Ph.D. et Ph.D. (GA ČR)
PhDr. Jan Chlíbec, Ph.D.
PhDr. Jan Klípa, Ph.D.
PhDr. Kateřina Kubínová, Ph.D. (vedoucí oddělení)
Mgr. Lenka Panušková, Ph.D.
PhDr. Milada Studničková

Oddělení umění raného novověku

PhDr. Beket Bukovinská
Mgr. Sylva Dobalová, Ph.D.
Mgr. Markéta Ježková, Ph.D.
Mgr. Tadeáš Kadlec
prof. PhDr. Lubomír Konečný
PhDr. Martin Mádl, Ph.D.
Mgr. Ivo Purš, Ph.D.
PhDr. Štěpán Vácha, Ph.D. (vedoucí oddělení)

Oddělení umění 19. – 21. století

Bc. František Adámek (Lumina quaeruntur)
Mgr. Jakub Bachtík (časopis Umění/Art)
Camilla Balbi, Ph.D. (Lumina quaeruntur) (od 1. 7. 2023)
Mgr. Hana Buddeus, Ph.D. (do 30. 6. 2023 MD)
PhDr. Lenka Bydžovská, CSc.
PhDr. Dita Dvořáková (GA ČR) (od 1. 3. 2023)
Mgr. Jan Galeta, Ph.D. (GA ČR) (od 1. 3. 2023)
Mgr. Marcela Hanáčková, Ph.D. (PPLZ) (do 30. 9. 2023)
Mgr. Jakub Hauser, Ph.D. (NAKI) (od 1. 3. 2023)
Mgr. Vendula Hnídková, Ph.D.

PhDr. et Mgr. Eva Janáčková, Ph.D. (NAKI)
Mgr. Iva Korbelová (NAKI) (od 1. 3. 2023)
JUDr. et Mgr. Lucia Kvočáková, Ph.D. et Ph.D. (PPLZ)
Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D. (vedoucí oddělení)
Mgr. et Mgr. Katarína Mašterová, Ph.D. (Lumina quaeruntur)
doc. Larysa Naumova, Ph.D. (Research in Risk)
doc. Mgr. Pavel Panoch, Ph.D. (NAKI) (od 1. 3. 2023)
Fedora Parkmann, Ph.D.
PhDr. Taťána Petrasová, CSc.
Mgr. Barbora Řepková, DiS. (GA ČR) (od 1. 5. 2023)
prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc. (do 30. 6. 2023)
Mgr. Viktorie Vítů (Lumina quaeruntur)
Mgr. Petra Vladařová, Ph.D. (NAKI) (od 1. 3. 2023)
doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D.

Oddělení umělecko-historické topografie

Mgr. Kateřina Dolejší, Ph.D.
Mgr. Ludmila Hůrková, Ph.D.
Mgr. Matěj Kruntorád, Ph.D.
Mgr. Klára Mezihoráková, Ph.D.
PhDr. Marie Platovská
PhDr. Dalibor Prix, CSc. (vedoucí oddělení)
Mgr. Markéta Svobodová, Ph.D.
Mgr. Tomáš Valeš, Ph.D.
prof. PhDr. Pavel Vlček

Oddělení dokumentace

Mgr. Tereza Cíglarová
BcA. Kateřina Doležalová
MgA. Barbara Líznerová
Mgr. Jana Marešová, Ph.D.
doc. PhDr. Jiří Roháček, CSc. (vedoucí oddělení do 24. 6. 2023 – úmrtí)
Mgr. Petra Schlosser Trnková, Ph.D.
Mgr. Kristina Uhlíková, Ph.D. (od 1. 8. 2023 vedoucí oddělení)
Bc. David Vrána

Oddělení historiografie a teorie umění

Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D. (vedoucí oddělení)
prof. PhDr. Tomáš Hlobil, CSc.
Mgr. et Bc. Tereza Johanidesová, Ph.D.
PhDr. Tomáš Murár, Ph.D.

Oddělení muzikologie

Dr. Anja Bunzel
doc. PhDr. Roman Dykast, CSc.
Bc. Markéta Janková (časopis Hudební věda)
PhDr. et Mgr. Milada Jonášová, Ph.D.
Mgr. Václav Kapsa, Ph.D. (vedoucí oddělení)
PhDr. Aleš Opekar, CSc.

doc. Mgr. Helena Spurná, Ph.D.
Dr. David Vondráček

Fototéka a fotoateliér

Mgr. Markéta Janotová (vedoucí oddělení)
Mgr. Martin Pavlis
MgA. Vlado Bohdan (vedoucí fotoateliéru)
MgA. Martin Netočný
MgA. Jitka Walterová
MgA. Petr Zinke

Knihovna

PhDr. Sabina Adamczyková
Bc. Veronika Hons Havlíková
Mgr. Veronika Ježková
Mgr. Ivana Yael Nepalová M.A. (vedoucí knihovny)
Mgr. Jan Salava

Muzikologická knihovna

Mgr. Markéta Kratochvílová, Ph.D.
PhDr. Jana Vozková, CSc. (vedoucí knihovny)

b) Změny ve složení orgánů

Ve složení orgánů pracoviště proběhly v roce 2023 tyto změny:

Na uvolněné místo po zemřelém doc. Jiřím Roháčkovi byla zvolena a jmenována interní členkou Rady pracoviště dr. Anja Bunzel na funkční období září 2023 – srpen 2028.

c) Informace o činnosti orgánů

Ředitel

Jedním z klíčových projektů Ústavu dějin umění AV ČR (ÚDU AV ČR) v roce 2023 byla realizace výstavy a knihy na téma apokalypsy v umění v českých zemích. Projekt reagoval na krize a dramata, která postihují současnou společnost. Při otevření výstavy v říjnu 2023 neměl nikdo tušení, že bude zakrátko rezonovat s další hrůznou událostí, která znovu oživila touhu po naději, již biblický text Zjevení sv. Jana vrcholí. Brutální útok střelce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze si krátce před Vánocemi vyžádal čtrnáct nevinných obětí, mezi nimiž byla i jedna z našich blízkých spolupracovnic. Ústav dějin umění vyjádřil hlubokou soustrast všem pozůstalým po obětech tohoto činu.

V průběhu minulého roku bohužel postihla ústav ještě jedna smutná událost. Tragicky zahynul náš kolega, doc. Jiří Roháček, vedoucí Oddělení dokumentace. Byl vynikajícím odborníkem v oblasti epigrafiky, kterou dokázal velmi funkčně propojovat s jinými obory, ať to byla archeologie, klasická filologie, kampanologie a v neposlední

řadě dějiny umění, k nimž měl nakonec vzhledem k působení v našem ústavu nejbliže. Své bádání Jiří Roháček zúročil v řadě pozoruhodných syntetických prací. V roce 2006 založil v ústavu Oddělení dokumentace a stal se jeho vedoucím. Jako součást oddělení se mu podařilo vybudovat spolu se svými spolupracovnicemi funkční restaurátorský ateliér a ošetřit, zkatologizovat a zpřístupnit unikátní sbírku historických fotografií a dalších fondů, které pracoviště vlastní. Čest jeho památce!

Přes všechny dramatické události ústav uspořádal celou řadu akcí a realizoval velké množství nejrůznějších typů výstupů. Vedle toho pokračoval v iniciativě spoluorganizování popularizačního cyklu přednášek a dalších akcí pro ukrajinské uprchlíky. V září proběhlo online zasedání Mezinárodního poradního sboru ÚDU AV ČR. V listopadu 2023 se ředitel zúčastnil v Londýně pravidelného výročního zasedání International Association of Research Institutes in the History of Art (RIHA), k jejímž zakládajícím členům ústav patří.

Ve spolupráci s vedoucími oddělení byla vytvořena nová Koncepce činnosti ÚDU AV ČR na léta 2023–2027. Koncepce byla projednána a schválena Radou pracoviště a Mezinárodním poradním sborem. Byl rovněž schválen a zveřejněn Plán genderové rovnosti ÚDU AV ČR na léta 2023–2027, jehož součástí je nově Etický kodex ÚDU AV ČR.

S podporou AV ČR se podařilo zakoupit licenci informačního systému pro evidenci a správu sbírek MUSEION, který propojí stávající sbírkové databáze ÚDU AV ČR a výrazně přispěje k rozvoji katalogizace, evidence a publikování sbírkových předmětů z majetku ústavu: fotografií, plánů, grafik, ikon, mincí a dalších materiálů.

Rada pracoviště

Členové Rady pracoviště se v roce 2023 setkali na třech interních jednáních a hlasovali v sedmi jednáních per rollam. Vzhledem k tragickému úmrtí člena Rady pracoviště Jiřího Roháčka proběhlo dne 6. 9. 2023 Shromáždění výzkumných pracovníků ÚDU AV ČR, na němž byla zvolena nová členka Rady pracoviště ÚDU AV ČR Anja Bunzel.

Ve dnech 12. 1. – 18. 1. 2023 proběhlo I. hlasování per rollam, jehož předmětem bylo schválení znění Plánu genderové rovnosti ÚDU AV ČR na léta 2023–2027. Rada pracoviště návrh jednomyslně schválila.

Členové Rady pracoviště se sešli na prvním jednání dne 24. 3. 2023. Na programu schůze bylo projednání hospodaření ÚDU AV ČR a schválení rozpočtu na rok 2023. Rada dále projednala návrhy grantových projektů, zhodnotila koncepci činnosti ÚDU AV ČR za léta 2018–2022 a projednala koncepci činnosti ÚDU AV ČR na následující období 2023–2027. K jednání byl přizván dr. Kapsa, vedoucí oddělení muzikologie, aby informoval o koncepci syntetického projektu oddělení muzikologie. Na závěr jednání ředitel ÚDU AV ČR informoval členy Rady pracoviště o aktuálním dění na pracovišti.

Ve dnech 17. 4. – 21. 4. 2023 proběhlo II. hlasování per rollam ve věci schválení Etického kodexu ÚDU AV ČR. Všichni členové Rady pracoviště souhlasili se zněním Etického kodexu a rovněž souhlasili, aby se stal součástí vnitřních předpisů pracoviště.

Ve dnech 17. 4. – 21. 4. 2023 proběhlo III. hlasování Rady per rollam, na němž se schvalovali kandidáti do Programu podpory perspektivních lidských zdrojů – mzdová podpora postdoktorandů na pracovištích AV ČR. Rada pracoviště souhlasila s postoupením kandidátů: Mgr. et MgA. Lenky Kerdové, Ph.D. a Dr. Davida Vondráčka do celoakademického kola PPLZ ve jmenovaném pořadí.

Ve dnech 20. 4. – 25. 4. 2023 proběhlo IV. hlasování Rady per rollam ve věci schválení zařazení navržených kandidátů do programu Fellowship Josefa Dobrovského. Rada pracoviště souhlasila se zařazením kandidátů Magdaleny Eriksröd-Burger, M.A. M.Sc., Dr. Ksenije Tschetschik-Hammerl a Dr. Luisy del Rosario Aguilar Ruz.

Druhé jednání Rady pracoviště se konalo dne 14. 6. 2023. Na programu jednání bylo schválení Výroční zprávy a pokračující diskuse o syntetickém projektu oddělení muzikologie. Na závěr jednání ředitel ÚDU AV ČR informoval členy Rady o aktuálním dění na pracovišti.

Ve dnech 21. 7. – 30. 7. 2023 proběhlo V. hlasování Rady per rollam, které schválilo nový vnitřní předpis ÚDU AV ČR „Vnitřní oznamovací systém“.

Ve dnech 20. 9. – 25. 9. 2023 proběhlo VI. hlasování Rady per rollam ve věci schválení výběru kandidátů do Programu podpory perspektivních lidských zdrojů. Všichni členové rady souhlasili s postoupením kandidátky Mgr. et Bc. Terezy Johanidesové, Ph.D. do celoakademického kola PPLZ.

Ve dnech 20. 11. – 26. 11. 2023 proběhlo VII. hlasování Rady per rollam ve věci schválení zařazení navržených kandidátů do programu Fellowship Josefa Dobrovského. Rada pracoviště souhlasila se zařazením kandidátů Prof. Richarda Andersona, Dr. Dániela Molnára, Dr. Risto Pekka Pennanena a Dr. Nicolý Ursuly do programu.

Dne 8. 12. 2023 proběhlo třetí zasedání Rady pracoviště, na němž členové Rady pracoviště vyslechli informaci o čerpání rozpočtu v roce 2023 a o rozpočtu na rok 2024. Rada pracoviště zde rovněž schválila změnu směrnice čerpání FKSP. Členové Rady pracoviště rovněž vyslechli odůvodnění rozdílu průměrné výše platů mezi muži a ženami a metodiku jejího výpočtu.

Rada pracoviště na tomto zasedání projednala a schválila připojení ÚDU AV ČR k manifestu TAH (Technology, Art, Humanities Creative and Innovation Centre) Členové Rady pracoviště se dále seznámili s upravenou koncepcí syntetického projektu oddělení muzikologie s komentářem dr. Kapsy o změně tématu. Rada pracoviště souhlasila s navrženým projektem.

Na tomto zasedání Rady pracoviště došlo i k předložení informace o změně zákona o veřejných výzkumných institucích. Rada pracoviště projednala v této věci otevřený dopis předsedů a předsedkyň rad pracovišť AV ČR a připojila se k němu.

Byl zde také představen mezinárodní grant: Weave „Italian Engravings“. Rada pracoviště předběžně souhlasí s projektem a doporučuje, aby do něj byl zapojen doktorand Mgr. Tadeáš Kadlec.

Rada pracoviště také souhlasila s návrhem na jmenování dr. Kláry Benešové emeritní vědeckou pracovnící a diskutovala o zřízení Etické komise ÚDU AV ČR. Rada pracoviště zatím nespatřuje důvod ke zřízení této komise. Na tomto zasedání také ředitel ÚDU AV ČR informoval o aktuálním dění na pracovišti.

Dozorčí rada

V roce 2023 zasedala Dozorčí rada (dále jen DR) třikrát prezenčně a jednou proběhlo jednání per rollam.

Dne 10. 3. 2023 proběhlo první prezenční jednání DR. Rada vzala na vědomí informace o hospodaření ÚDU AV ČR za rok 2022. DR dále projednala bez připomínek rozpočet ÚDU AV ČR pro rok 2023 a střednědobý výhled; konstatovala, že jsou vyrovnané. DR bez připomínek projednala přehled smluv a objednávek vložených do registru smluv od minulého zasedání a vzala na vědomí informace o činnosti ÚDU AV ČR, které členům sdělil ředitel.

Dne 2. 6. 2023 proběhlo druhé prezenční jednání DR. Ředitel podal průběžnou zprávu o chodu ÚDU AV ČR. Ing. Jana Pánková okomentovala hospodaření ústavu za minulé období. DR schválila Zprávu o činnosti DR za rok 2022 bez připomínek. DR hodnotila manažerské schopnosti ředitele ÚDU AV ČR. DR bez připomínek projednala přehled smluv a objednávek vložených do registru smluv od minulého zasedání.

Dne 1. 12. 2023 proběhlo třetí jednání DR. Ředitel referoval o činnostech ÚDU AV ČR ve 2. pololetí roku 2023. DR vzala informace o činnosti ÚDU AV ČR na vědomí. DR byla seznámena se stavem hospodaření ÚDU AV ČR a neshledala žádné výkyvy v plánovaném čerpání. DR bez připomínek projednala přehled smluv a objednávek vložených do registru smluv od minulého zasedání.

Ve dnech 18.–22. 12. 2023 proběhlo jednání per rollam č. I/2022, ve kterém členky a členové DR udělili předchozí písemný souhlas k návrhu uzavření Dodatku č. 2 ke Smlouvě o nájmu prostor mezi Filosofickým ústavem AV ČR, v. v. i., Sociologickým ústavem AV ČR, v. v. i. a Ústavem dějin umění AV ČR, v. v. i. jako pronajímateli, a Keystone Production s. r. o. jako nájemci.

II. Informace o změnách zřizovací listiny

V roce 2023 nedošlo k žádným změnám zřizovací listiny.

III. Hodnocení hlavní činnosti, včetně informací o výsledcích výzkumné činnosti

Ústav dějin umění AV ČR se zaměřuje na výzkum v oborech dějin a teorie výtvarného umění, architektury, historického urbanismu, památkové péče, výtvarné kritiky, estetiky a muzikologie a na další, s tímto výzkumem spojené činnosti.

Výzkumná činnost ÚDU AV ČR je významnou měrou podporována grantovými projekty GA ČR, programem aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) Ministerstva kultury ČR, Programem Strategie AV21 a dalšími programy podbory Akademie věd ČR.

V roce 2023 započalo řešení dvou projektů z programu Ministerstva kultury NAKI III. ÚDU AV ČR je zapojen jako odpovědný řešitel do projektu: „Zachování paměti: poválečná reflexe holokaustu v pomníkové tvorbě a výtvarném umění“ (řešitelka Eva Janáčková) a jako vedlejší řešitel do projektu „Památky a společnost v českých zemích mezi lety 1900 a 1960: profesní a osobní strategie ochránců památek ve světle soukromé korespondence“ (řešitelka Kristina Uhlíková). V rámci obou projektů se již v roce 2023 uskutečnila mezinárodní vědecká konference.

V roce 2023 pracovaly jednotlivé badatelské týmy na výsledných kolektivních monografiích, které završí granty GA ČR (s koncem čerpání v r. 2022) a které budou odevzdány spolu s odloženou závěrečnou zprávou v lednu 2024, případně budou publikovány později v roce 2024. Jde o granty: „Obraz/y v době Přemyslovců: kontexty a formy“ (řešitel Jan Klípa), „Jeruzalém a jeho odraz v kultuře středověkých českých zemí“ (řešitelka Lenka Panušková), „Alchymické laboratorium ve výtvarném umění“ (řešitel Ivo Purš) a „František Kalivoda (1913–1971) v evropském kontextu: multimedialita, experiment, avantgarda a neoavantgarda“ (řešitelka Markéta Svobodová).

Rok 2023 byl posledním řádným rokem řešení dalšího grantu GA ČR: „Umění na odiv: obrazová sbírka císaře Rudolfa II. v kontextu uměleckého sběratelství kolem roku 1600“ (řešitel Štěpán Vácha), tým bude žádat o odložení hodnocení závěrečné zprávy. Dva projekty GA ČR pokračovaly třetím rokem řešení: „Barokní nástěnná malba mezi teorií a praxí“ (řešitel Martin Mádl), „Vývoj zkoumání populární hudby v českých zemích v kontextu středoevropské kultury a politiky od roku 1945“ (řešitelem za ÚDU AV ČR jako spolupříjemce Aleš Opekar) a dva druhým rokem: „Libri precum: Hodinky krále Václava IV. v kontextu laických modlitebních knih“ (řešitelka Milada Studničková) a „Polosoukromé hudební praxe v Praze, Vídni a Berlíně (1815–1850): hudební repertoár v dobovém sociokulturním kontextu“ (řešitelka Anja Bunzel). Všechny projekty plní řádně grantový plán a průběžně předkládají dílčí výsledky výzkumu. První rok řešení projektu má za sebou grant ‚Český Vasari‘ Jan Jakub Quirin Jahn (1739–1802) a jeho pojetí dějin výtvarného umění v Čechách“ (23-05042S). Příjemcem je Národní galerie v Praze a řešitelkou Radka Heisslerová. Spoluřešitelkou za ÚDU AV ČR je Jana Marešová.

Prvním rokem byl řešen grantový projekt programu Leading Agency (GA ČR + FWF – Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung): „Invisible Agents“ in

Architecture (1908–38): Policies, Principles, and Projects in Central European Ministries of Public Works“ (řešitelka za ÚDU AV ČR Vendula Hnídková). (více viz příloha 2/ Grantové projekty).

Ve veřejné soutěži v roce 2023 získal ÚDU AV ČR jako příjemce jeden grant GA ČR. Jde o rozsáhlý projekt zaměřený na dějiny vystavování umění, různých typů výstav a kurátorství v dlouhém 19. století. Řešitelkou projektu „Prostory, objekty, autoři: budování kulturní veřejnosti v českých zemích 1790–1918“ (24-12190S) je Pavla Machalíková.

V rámci akademického zastřešujícího programu Strategie AV21 se jednotliví odborní pracovníci ÚDU AV ČR aktivně účastnili (formou workshopů, konferencí, výstav či aplikací v podobě databází) programů „Město jako laboratoř změny; stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život“ (v němž je ÚDU AV ČR garantem tématu „Město jako kulturní prostor“), „Odolná společnost pro 21. století“ a „Anatomie evropské společnosti: historie, tradice, kultura, identita“.

V roce 2023 odborní pracovníci ÚDU AV ČR vydali nebo se svými texty podíleli na řadě významných publikací, v nichž zúročili několikaletou předcházející badatelskou práci. V první řadě je třeba vyzdvihnout kolektivní monografii „... a viděl jsem nové nebe a novou zemi... Apokalypsa a umění v českých zemích“, na níž se podíleli odborníci napříč ÚDU AV ČR a která doprovodila stejnojmennou výstavu v Západočeské galerii v Plzni. Projekt byl podpořen z programu Strategie AV21. Ředitel ÚDU AV ČR Tomáš Winter se v roce 2023 podílel jako autor výstavy a editor doprovodné publikace na projektu „Emil Holub“, na němž spolupracoval ÚDU AV ČR s Národním muzeem – Náprstkovým muzeem asijských, afrických a amerických kultur. Výstava i kniha vzbudily zájem laické i odborné veřejnosti, která se zapojila do následných debat o prezentaci etnografických a uměleckých sbírek, postkoloniálním pohledu na instituci muzea a o procesu utváření národní identity. Mezi vynikající výsledky patří rovněž mezioborová monografie věnovaná krajinářskému umění na panství Jana Rudolfa Černína v Krásném Dvoře na počátku 19. stol. Monografie je završením grantového projektu GA ČR „Krásný Dvůr v kontextu evropských krajinářských parků“ (18-07366S), jehož byl ÚDU spoluřešitelem. (více viz příloha 1/ Publikační činnost pracovníků a pracovníc ÚDU AV ČR).

Aktuální studie, materiálie či archivní zjištění z oblasti dějin umění průběžně publikují čeští i zahraniční badatelé v ústavem vydávaném časopisu Umění/Art, zařazeném do databáze Web of Science. Specializovaným periodikem, vycházejícím z aktivit Centra pro výzkum umění a kultury doby Rudolfa II. založeného roku 2001 v ÚDU AV ČR, je bulletin Studia Rudolphina. Ústav se též podílí, spolu s Masarykovou univerzitou v Brně a Univerzitou ve švýcarském Lausanne, na vydávání mezinárodního časopisu Convivium: Exchanges and Interactions in the Arts of Medieval Europe, Byzantium, and Mediterranean (Brepols), který je rovněž zařazen do databáze Web of Science. Členem redakce se nově stal Jan Klípa a členkou redakční rady Kateřina Kubínová. Oddělení muzikologie administrativně i odborně (spolu s mezinárodní redakční radou) zaštiťuje vydávání čtvrtletníku Hudební věda / Musicology / Musikwissenschaft. ÚDU AV ČR se rovněž podílí na vydávání časopisu RIHA Journal, který vychází v režimu open access.

Programy spolupráce

V rámci Programu podpory perspektivních lidských zdrojů (PPLZ – Mzdová podpora postdoktorandů na pracovištích AV ČR), jímž AV ČR podporuje nadějně vědecké pracovníky a pracovnice, působila v ÚDU Marcela Hanáčková s projektem „Poválečná levicová architektura mezi modernismem a socialistickým realismem. Srovnávací studie: Francie a Československo“ (2021–2023) a Lucia Kvočáková s projektem „Za súmraku prvej republiky: nacionalistické tendencie v umení na Slovensku v tridsiatych rokoch 20. storočia vo vzťahu k českému výtvarnému prostrediu“ (2023–2024). Podporu nově získal David Vondráček s projektem „Studie české operety cca mezi lety 1900–1938“ (2023–2025).

Mezinárodní aktivity

ÚDU AV ČR v roce 2023 organizoval nebo spoluorganizoval tyto mezinárodní kolokvia a konference:

Teatime Workshop Series

13. ledna 2023; 5. května 2023

Online

Organizátorka: Petra Trnková

Spolupořadatel: PHRC De Montfort University, Leicester, UK

Kulturní dědictví? Teritoriální a národnostní chápání památek v Čechách v 19. a raném 20. století / Cultural Heritage? Territorial and National View on the Monuments of Bohemia in the 19th and Early 20th Centuries

27. – 28. února 2023

Praha, Akademické konferenční centrum

Organizátorka: Kristina Uhlíková

Spoluorganizátorka: Alena Janatková

Spolupořadatel: Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa

Operetta Conference – Czech Operetta and Its Transnational Contexts

23. – 26. března 2023

Praha, Villa Lanna

Organizátor: David Vondráček

Spolupořadatel: Masarykův ústav a archiv AV ČR

The Vienna School of Art History III: Origins, Modifications, and Influences of Its Theoretical Concepts

19. – 20. dubna 2023

Praha, Akademické konferenční centrum

Organizátoři: Tomáš Hlobil, Tomáš Murár

Spolupořadatel: Národní galerie v Praze

Slavic National Epic in the Interpretative Network of Romantic Nationalism II: Protagonists and Practices

26. května 2023

Spolupořadatelé: Ústav pro českou literaturu AV ČR; Bohemicum – Center for Czech Studies of the University of Regensburg

Entità naturali e sovranaturali nell'opera italiana

16. – 17. září 2023

Spolupořadatelé: Centrum barokní kultury Český Krumlov; Ensemble Hof-Musici; Società Mozartiana nella Repubblica Ceca

Diplomats at the Court of Holy Roman Emperor of Rudolf II in Prague: Diplomatic Space

26. – 27. září 2023

Praha, Akademické konferenční centrum

Organizátor: Štěpán Vácha

Spoluorganizátoři: Tomáš Černušák, Jiří Hrbek

Spolupořadatel: Historický ústav AV ČR

Queens, Noblewomen, and Burgher Women in the Middle Ages. Status, Role, Identity

26. – 27. října 2023

Praha, Akademické konferenční centrum

Organizátorky: Helena Dáňová, Klára Mezihoráková

Spoluorganizátorky: Jana Fantysová-Matějková Věra Soukupová

Spolupořadatelé: Masarykův ústav a archiv AV ČR; Ústav pro českou literaturu AV ČR

Měšťanská veřejnost diskutuje o umění: instituce, sítě a kritická praxe v českých zemích v 19. století / The Bourgeois Public Discusses Art: Institutions, Networks and Critical Practice in the Bohemian Lands during the 19th Century

23. – 24. listopadu 2023

Praha, Akademické konferenční centrum

Organizátorka: Pavla Machalíková

Spoluorganizátor: Dalibor Dobiáš (Ústav pro českou literaturu AV ČR)

Art within Reach: Photomechanical Reproduction of Works of Art from Print to Digital

5. – 6. prosince 2023

Praha, Akademické konferenční centrum; CEFRES

Organizátorky: Camilla Balbi, Hana Buddeus, Katarína Mašterová, Fedora Parkmann a Viktorie Vítů

Další organizační činnost

S podporou americké nadace The Bader Philanthropies, Inc. ÚDU AV ČR ve spolupráci s Uměleckohistorickou společností v českých zemích spravuje a udílí „Stipendium Dr. Alfreda Badera na výzkum evropského umění a architektury od středověku po 20. století“. Stipendium umožňuje každým rokem ocenit tři excelentní projekty Ph.D. studentů a uskutečnit jejich pobyty na zahraničních univerzitách a výzkumných ústavech. Na každoročním mezinárodním workshopu, na němž stipendisté předkládají odborné veřejnosti výsledky svého studia ke kritické diskusi, se 20. 11. 2023 představili: Zuzana Ragulová, VUT Brno (Brněnští židovští architekti po roce 1918), Tadeáš Kadlec, Univerzita Karlova v Praze a ÚDU AV ČR (Johann Peter Molitor (1702–1757) a „rokoko“ v Čechách a střední Evropě) a Adéla Šenková, Masarykova Univerzita v Brně (Grafika 18. století na vídeňské Akademii: technologické aspekty a pracovní postupy). Jejich příspěvky byly následovány diskusí pod vedením oslovených odborníků (Vladimír Šlapeta, Štěpán Vácha a Tomáš Valeš).

Stipendium pro rok 2023/24 bylo uděleno těmto doktorandům a jejich projektům:

- Lucie Česká (FF UP v Olomouci a ÚDU AV ČR): Obchodní strategie a prezentace umění. Cesta Mikoláše Lehmana a senzačního obrazu po Evropě
- Tereza Horáková (FF MU v Brně): Nezapomenutelné sochy. Materialita sakrálních sochařských děl raného novověku mezi Itálií, Španělskem a střední Evropou
- Pavol Múdry (FF MU v Brně): Výstavní aktivity pořádané na základě vzájemných vztahů Československa a NDR v letech 1945–1964

Komise a rady

Pracovníci ÚDU AV ČR zasedají v hodnotících komisích Ministerstva kultury ČR, Grantové agentury ČR, Univerzity Karlovy, Univerzity Palackého v Olomouci, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, v poradních orgánech Národního památkového ústavu, Národní galerie v Praze, Národního filmového archivu a dalších kulturních institucí a v redakčních radách tuzemských i mezinárodních vědeckých časopisů. Působí rovněž jako pedagogové na řadě tuzemských universit a zasedají v oborových radách několika doktorských studijních programů.

Výstavy

Pracovníci ÚDU AV ČR v roce 2023 uspořádali nebo spolupracovali na přípravě níže uvedených výstav:

„... a viděl jsem nové nebe a novou zemi...“: Apokalypsa a umění v českých zemích

Plzeň, Západočeská galerie v Plzni, 10. 4. 2023 – 3. 3. 2024

autoři: Lenka Bydžovská, Sylva Dobalová, Stanislava Fedrová, Tadeáš Kadlec, Kateřina Kubínová, Martin Mádl, Pavla Machalíková, Mahulena Nešlehová, Lenka Panušková, Milada Studničková, Štěpán Vácha, Tomáš Winter

Emil Holub

Praha, Náprstkovo muzeum, 28. 4. 2023 – 31. 5. 2024

autor: Tomáš Winter

Jiří Toman: „...a voda stoupá“

Praha, Fotograf Gallery, 28. 6. – 6. 9. 2023

kurátorka: Viktorie Vítů

„La Semiramide riconosciuta“ – „La clemenza di Tito“. Jedinečnost pražských korunovačních oper Marie Terezie a Leopolda II.

Praha, Vila Bertramka, 11. 7. 2022 – 11. 7. 2023

autorka a kurátorka: Milada Jonášová

Lucia Sceranková: Heart Seas

Praha, Fotograf Gallery, 16. 12. 2022 – 2. 11. 2023

kurátorka: Hana Buddeus

Mírně ponurý ráz, který zrovna dobře neladil s přáním štěstí

Praha, Fotograf Gallery, 1. – 16. 6. 2023

kurátorka: Viktorie Vítů

Neznámý fotograf Jaroslav Tkadlec (1851–1927) a jeho cestování Kavkazem

Praha, Window Gallery, ÚDU AV ČR, 5. 10. 2022 – 31. 1. 2023

autorka: Kritina Uhlíková; spoluautorka: Julie Jančárková (Slovanský ústav AV ČR)

Obrazy Písma Svatého: Ikony ze sbírky Ústavu dějin umění Akademie věd České republiky / Paintings of the Holy Scriptures: Icons from the collection of the Institute of Art History of the Czech Academy of Sciences

Praha, Window Gallery, ÚDU AV ČR, 11. 10. 2023 – 17. 3. 2024

autoři: Helena Dáňová, Jiří Roháček

Proměny venkovské architektury, aneb Hledání skrytých hodnot venkovské architektury 19. a 20. století v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

Hrad Litoměřice, 12. 12. 2022 – 31. 1. 2023

autorky: Ludmila Hůrková, Markéta Svobodová

Putování Brnem – obrázky ukrajinských dětí

Brno, Knihovna Academia, 1. – 30. 9. 2023

autorka: Kateřina Dolejší

Ralsko: odsun – okupace – oživení. Stavební podoba města a současné perspektivy

Praha, VI PER Gallery, 1. – 12. 5. 2023; Doksy, zámek Doksy, 1. – 30. 9. 2023

autorky a kurátorky: Ludmila Hůrková, Markéta Svobodová

RyvoLove. Wabi & Miki: život, písně a vůbec

Praha, Popmuseum, 21. 9. 2023 – 2. 12. 2023

spoluautor: Aleš Opekar

Umění doby podobojí. Gotické oltáře z Chrudimi

Hrad Rychmburk, Regionální museum v Chrudimi, stálá expozice od 26. 9. 2023

autorka: Helena Dáňová

Uvolněné atomy

Praha, Fotograf Gallery, 22. 2. – 4. 11. 2023

kurátorka: Viktorie Vítů

V jako Vinyl. Výstava výher, vylomenin & výdobytků vinylového věku

Praha, Popmuseum, 1. 3. – 13. 5. 2023

spoluautor: Aleš Opekar

Koncerty

Pracovníci ÚDU AV ČR v roce 2023 uspořádali nebo spolupracovali na přípravě níže uvedených koncertů:

Česká opereta nezapomenutá / Unforgotten Czech Operetta

Praha, Vila Lanna, 25. 3. 2023

dramaturgie (ve spolupráci s V. Velkem – MÚA AV ČR), překlad zpěvních textů (ve spolupráci s A. Bunzel) a úvodní slovo: David Vondráček

In die Ferne gesungen: Komponistinnen und ihre Wege über drei Jahrhunderte

Salzburg, Maria-Anna-Mozart-Gesellschaft, 24. 5. 2023

dramaturgie, podíl na přípravě not z rukopisu, zkouška s hudebníci, koncertní úvod: Anja Bunzel

Benedetto Marcello v Praze / Benedetto Marcello in Prague

Praha, vila Bertramka, Jeruzalémská synagoga, 8.–9. 7. 2023

dramaturgie, text programu a úvodní slovo: Milada Jonášová

Cesty / Paths

Praha, ÚDU AV ČR, Muzikologická knihovna, 27. 11. 2023

organizace, dramaturgie, zkouška s hudebníci, koncertní úvod: Anja Bunzel

Granty

Vědecké týmy ÚDU AV ČR se v roce 2023 věnovaly řešení řady níže uvedených projektů podpořených Grantovou agenturou ČR, Ministerstvem kultury ČR a Akademií věd ČR:

(Podrobnější informace viz v příloze 2/ Grantové projekty)

GA ČR – Standardní projekty

- Umění na odív: obrazová sbírka císaře Rudolfa II. v kontextu uměleckého sběratelství kolem roku 1600 (Štěpán Vácha)
- Barokní nástěnná malba mezi teorií a praxí (Martin Mádl)
- Vývoj zkoumání populární hudby v českých zemích v kontextu středoevropské kultury a politiky od roku 1945 (Aleš Opekar)
- Libri precum: Hodinky krále Václava IV. v kontextu laických modlitebních knih (Milada Studničková)
- Hudební praxe v rámci soukromých měšťanských společenských setkání v Praze, Vídní a Berlíně mezi lety 1815–1850: tendence a kontexty (Anja Bunzel)
- Český Vasari Jan Jakub Quirin Jahn (1739–1802) a jeho pojetí dějin výtvarného umění v Čechách

WEAVE (Lead Agency GA ČR – FWF)

- „Neviditelní agenti“ v architektuře (1908-38): politiky, principy a projekty středoevropských ministerstev veřejných prací (Vendula Hnidková)

NAKI III – Program na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030 Ministerstva kultury České republiky

- Památky a společnost v českých zemích mezi lety 1900 a 1960: profesní a osobní strategie ochránců památek ve světle soukromé korespondence (Kristina Uhlíková)
- Zachování paměti: poválečná reflexe holokaustu v pomníkové tvorbě a výtvarném umění (Eva Janáčková)

Programy podpory AV ČR

Strategie AV21 – program na podporu špičkového mezioborového výzkumu ve veřejném zájmu

V roce 2023 se řešitelé z ÚDU AV ČR podíleli na těchto projektech:

Program „Anatomie evropské společnosti, historie, tradice, kultura, identita“:

- Apokalypsa v českém umění od středověku do současnosti (Pavla Machalíková)
- Rodová pohřebiště v Čechách v pozdním středověku a raném novověku: regionalismus, interregionalismus a internacionalismus (Jiří Roháček)
- Mecenášské aktivity žen ve středověké střední Evropě: královny, šlechtičny, měšťanky II. (Helena Dáňová)

- „Ukrajinská kinematografie. Na cestě k vlastní identitě“ (Larysa Naumova)
- The Influence of the Vienna School of Art History III (Tomáš Hlobil)
- Hudba mezi politickým tlakem a autonomií: česká situace a evropské kontexty (David Vondráček)
- V italské opeře nezněly jen hlasy pozemšťanů (Milada Jonášová)
- Barokní nástěnná malba mezi historií a současností (Martin Mádl)

Program „Odolná společnost pro 21. století, potenciály krize a efektivní transformace“:

- Odsun – okupace – oživení / Stavební podoba Ralska v minulém století a současné perspektivy (Ludmila Hůrková)
- Koncepty identit v českém kulturním životě a době krize se zaměřením na (polo)soukromý život (Anja Bunzel)

Program „Město jako laboratoř změny; stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život“:

- Město jako kulturní prostor (Pavla Machalíková, Kristina Uhlíková)

Akademie věd České republiky – Podpora excelence

Lumina quaeruntur – akademická prémie pro perspektivní výzkumné pracovníky 2023–2027:

- Matrix fotomechanických reprodukcí: dějiny vzdáleného přístupu k umění (Fedora Parkmann)

Dotace Ministerstva kultury ČR

ÚDU AV ČR čerpal v roce 2023 dotace MK ČR na tyto publikace a projekty:

- Umění/Art – vydávání odborného periodika v tištěné podobě (program Kulturní aktivity)
- Hudební věda – vydávání odborného periodika v tištěné podobě (program Kulturní aktivity)
- Databáze uměleckých výstav v českých zemích 1820–1950 (program Kulturní aktivity)
- Umělecké památky Prahy: Pražský architektonický manuál (program Kulturní aktivity)
- Retrospektivní konverze jmenného katalogu Knihovny ÚDU AV ČR – pokračování (program Veřejné informační služby knihoven)
- Průzkum a dokumentace fyzického stavu knihovního fondu ÚDU AV ČR a jeho preventivní konzervace (program Veřejné informační služby knihoven)
- Transformace oborové brány ARTLIB na souborný katalog s digitální knihovnou (program Veřejné informační služby knihoven)
- Katalogizace knihovny z pozůstalosti M.-H. Schmida, Muzikologická knihovna ÚDU AV ČR (program Veřejné informační služby knihoven)
- Rekatalogizace LP desek ve fondu Muzikologické knihovny ÚDU AV ČR (program Veřejné informační služby knihoven)

Publikace

V nakladatelství Artefactum, založeném roku 1994 zejména pro potřeby publikování výzkumných výsledků ÚDU AV ČR, vyšly v roce 2023 tyto knižní publikace: (kompletní přehled publikační činnosti pracovníků a pracovníc ústavu je přílohou 1/ výroční zprávy)

Erich Tursch, Kunsttopographie des Bezirks Saaz / Uměleckohistorická topografie okresu Žatec (= Fontes Historiae Artium XIX)

Eds. Kristina Uhlíková – Jana Kuprová – Jiří Odvárka – Jana Chadimová

Praha: Artefactum 2023, 1074 s.

ISBN 978-80-88283-90-4

Epigraphica & Sepulcralia 14. Fórum epigrafických a sepulkrálních studií. Sborník k sympoziu Rodová pohřebiště v Čechách, možnosti a metody jejich výzkumu a prezentace, Praha 26.–27. října 2022

Eds. Jan Chlíbec – Martina Hrdinová

Praha: Artefactum 2023, 209 s.

ISBN 978-80-88283-91-1; ISSN 2336–3363

„Jíti po stopách osob i věcí“. Antologie textů Karla Chytila (1878–1932)

Ed. Jana Marešová

Praha: Artefactum 2023, 807 s.

ISBN 978-80-88283-88-1

Emil Holub

Ed. Tomáš Winter

Praha: Artefactum – Národní muzeum 2023, 143 s.

ISBN: 978-80-88283-81-2

„... a viděl jsem nové nebe a novou zemi...“ Apokalypsa a umění v českých zemích

Ed. Kateřina Kubínová – Pavla Machalíková – Tomáš Winter

Praha: Artefactum – Plzeň: Západočeská galerie v Plzni 2023, 319 s.

ISBN 978-80-88283-84-3

Hospitál v Kuksu

Pavel Vlček

Praha: Artefactum 2023, 107 s.

ISBN 978-80-88283-86-7

Obrazy Písma svatého. Ikony ze sbírky Ústavu dějin umění Akademie věd České republiky

Helena Dáňová – Jiří Roháček

Praha: Artefactum 2023, 33 s.

ISBN 978-80-88283-82-9 (PDF verze)

Spolupráce s vysokými školami a další pedagogická činnost

V roce 2023 se 28 vědeckých pracovníků a pracovníc ÚDU AV ČR podílelo na výuce a vedení závěrečných prací na vysokých a vyšších odborných školách v bakalářských, magisterských a doktorských programech, v oborech zaměřených na dějiny a teorii architektury a umění, muzikologii a estetiku.

Působili na těchto univerzitách a vysokých školách:

Akademie múzických umění v Praze / Filmová a televizní fakulta – Larysa Naumova

Akademie múzických umění v Praze / Hudební a taneční fakulta / Katedra hudební produkce – Aleš Opekar

Akademie výtvarných umění v Praze / Ateliér restaurování malby a polychromované plastiky – Štěpán Vácha

Architectural Institute in Prague – Helena Dáňová

Masarykova univerzita v Brně / Filozofická fakulta / Ústav hudební vědy – Aleš Opekar

Masarykova univerzita v Brně / Filozofická fakulta / Seminář dějin umění – Kateřina Dolejší, Jan Klípa, Tomáš Valeš, Petra Trnková

Masarykova univerzita v Brně / Filozofická fakulta / Literatura a mezikulturní komunikace – Stanislava Fedrová

Ostravská univerzita / Fakulta umění / Katedra teorie a dějin umění – Helena Spurná

Slezská univerzita v Opavě / Filosoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě / Ústav historických věd – Dalibor Prix

UMPRUM Vysoká škola uměleckoprůmyslová / Katedra Grafiky / Ateliér Fotografie II – Katarína Mašterová

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem / Pedagogická fakulta / Katedra výtvarné kultury – Klára Mezihoráková

Univerzita Karlova v Praze / Filozofická fakulta / Katedra estetiky – Tomáš Hlobil, Roman Dykast

Univerzita Karlova v Praze / Filozofická fakulta / Katedra pomocných věd historických a archivního studia – Jiří Roháček

Univerzita Karlova v Praze / Filozofická fakulta / Ústav pro dějiny umění – Jan Dienstbier, Jan Klípa, Martin Mádl, Tomáš Murár, Rostislav Švácha, Petra Trnková, Tomáš Winter, Štěpán Vácha

Univerzita Karlova v Praze / Filozofická fakulta / Ústav české literatury a komparatistiky – Tomáš Murár

Univerzita Karlova v Praze / Katolická teologická fakulta / Katedra církevních dějin a literární historie – Milada Jonášová

Univerzita Karlova v Praze / Katolická teologická fakulta / Ústav dějin křesťanského umění – Eva Janáčková

Univerzita Palackého v Olomouci / Filozofická fakulta / Katedra dějin umění – Kateřina Kubínová, Tomáš Winter, Pavla Machalíková, Lenka Bydžovská, Helena Spurná

Univerzita Palackého v Olomouci / Pedagogická fakulta / Katedra výtvarné kultury – Markéta Svobodová

Univerzita Pardubice / Fakulta restaurování / Katedra humanitních věd – Matěj Kruntorád

ÚDU AV ČR smluvně spolupracuje s vysokými školami na uskutečňování doktorských programů: s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci (od r. 2017) a s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze (od r. 2018).

Knihovna ÚDU AV ČR

Knihovna ÚDU AV ČR se svými rozsáhlými specializovanými fondy patří k předním veřejným uměleckohistorickým knihovnám v ČR. Shromažďuje domácí uměleckohistorickou literaturu a knihy z oborů estetiky, architektury, historie a literární vědy. Knihovna odebírá přes 200 titulů časopisů, z toho více než 40% tvoří časopisy zahraniční. Nemalou část fondu tvoří zahraniční publikace, které jsou získávány nákupem a rozsáhlou výměnou publikací se 116 odbornými institucemi.

V roce 2023 pokračoval přepis lístkového katalogu knihovny do knihovního systému ALEPH. Na tuto činnost knihovna obdržela dotaci MK v rámci programu VISK 5 – Retrokon. S retrokonverzí zároveň probíhá také důkladná revize katalogizačních záznamů a průběžná revize knihovního fondu, která přináší řadu oprav i návrhy na vyřazení neprofilových publikací.

V roce 2023 pokračovala spolupráce s Ústavem informačních studií a knihovnictví FF UK v podobě stáží v knihovně. V rámci pedagogické činnosti Ivany Yael Nepalové tým studentek provedl analýzu a uživatelské testování webových stránek ústavu.

Dále knihovna pokračuje ve spolupráci s 10 uměleckohistorickými knihovnami v projektu souborného katalogu ARTLIB. Za podpory grantu Ministerstva kultury VISK 3 byla provedena analýza potřebných změn v designu a funkci webového rozhraní, dále byla odebrána funkcionální editace ručního vkládání akcí a výstav jednotlivými institucemi přímo do DB art a to bylo nahrazeno přímými linky na stránky jednotlivých institucí. Byly upravené a zlepšené funkce sběru dat (digital harvesting). Nejviditelnějším výstupem je redesign stránek, včetně kompletní lokalizace do anglického a německého jazyka. Projekt platformy ARTLIB byl oficiálně představen na

konferenci Archivy, muzea, knihovny v digitálním světě 2023 v Praze v příspěvku Mgr. Ivany Yael Nepalové pod názvem *Artlib.eu: webový portál knihoven z oboru umění a architektury*.

V roce 2023 knihovna ÚDU zahájila pětiletý projekt průzkumu, dokumentace a ochrany fondu. V prvním roce byl průzkum orientován především na vyčlenění tzv. historického fondu, současně se zahájilo čištění knih. V prvním roce bylo vyčištěno 1.608 knih, do signatury C 1761, z celkového množství 6.000 knih. Knihovna začala monitorovat teplotu a vlhkost studovny a depozitářů. Po roce práce je zpracována hlavní část historického fondu (do roku 1800), do databáze dle norem a připravena na uložení do nově připravených prostor, které splňují podmínky konzervace a ochrany historického fondu. Do historického fondu bylo dohromady zpracováno 181 starotisků, z toho 20 starotisků signatury A, 113 starotisků signatury B, 19 starotisků signatury C, 25 starotisků signatury F, 4 starotisky signatury Y. První rok průzkumu fondu umožnil vytvořit přesný přehled požadovaných činností a materiálů na další 4 plánované roky, včetně čištění, restaurování a konzervace dle platných norem.

Na konci roku 2023 dosáhl knihovní fond počtu 93.236 svazků knih, výstavních katalogů a odborných časopisů.

V roce 2023 bylo:

- zapsáno 1.278 sv. knih a časopisů
- zkatalogizováno 904 monografií a 261 periodik
- zpracováno v rámci retrokonverze: 4.835 záznamů (celkový počet záznamů v rámci retrokonverze je 40.700)
- odepsáno 257 publikací
- počet nově registrovaných čtenářů: 44
- počet čtenářů celkem: 1.465
- výpůjčky prezenční: 1.242 sv. / výpůjčky absenční: 799 sv.
- vráceno: 1.050 sv.
- počet placených xerokopíí: 1.170
- meziknihovní výpůjční služba: 51 sv. knih + 22 (329 stran) xerokopíí/skenů odesláno žádajícím knihovnám, vyřízeno 51 žádostí pracovníků a pracovnic ÚDU AV ČR
- mezinárodní meziknihovní výp. služba: 8 objednávek
- na výměnu odesláno a zabaleno celkem 46 zásilek knih
- ASEP – výsledky za rok 2023 budou na konci dubna
- výběr a nákup zahraničních publikací – 126 publikací
- v knihovně bylo prodáno celkem 32 publikací ÚDU AV ČR za 10.627,- Kč
- do převazby předáno 86 ks knih

Knihovna svým čtenářům poskytuje přístup do databází JSTOR, Scopus, Web of Knowledge, EBSCO, ProQuest, Manuscriptorium.

Výše uvedený výčet prací doplňují další průběžné knihovnické činnosti: (evidence a kompletace časopisů, objednávky, urgence, inventura výměnného fondu, referenční služby, apod.)

Další činnosti v roce 2023

V rámci rekonstrukce sklepa bylo přemístěno 120 titulů časopisů. Všechny 120 titulů bylo zkatologizováno a převezeno do depozitáře v Jenštejně.

Muzikologická knihovna ÚDU AV ČR

Muzikologická knihovna ÚDU AV ČR v roce 2023 pokračovala ve všech svých agendách – v nákupu, půjčování i výměně publikací.

V průběhu roku probíhala díky grantové podpoře Ministerstva kultury z programu VISK 5 druhá fáze rekatalogizace LP desek. Díky dalšímu grantu z téhož podprogramu pokračovalo i zpracovávání knižní pozůstalosti prof. Manfreda-Hermanna Schmida. Pro rok 2024 byly vypracovány dva další pokračovací projekty pro program VISK 5.

Akvizicí byla (nákupem, výměnou i darem) do fondu získána kompletní letošní tuzemská produkce muzikologické literatury a 17 publikací zahraničních. Ze zahraničí bylo prostřednictvím mezinárodní výpůjční služby dovezeno 10 publikací. Díky novým akvizicím vlastní knihovna ke konci roku 2023 ca 40.000 knih, periodik, hudebnin a zvukových nosičů.

Pro elektronický katalog fondu knihovny bylo nově vytvořeno 3000 záznamů o knihách, časopisech a LP deskách (z toho cca 2.000 v rámci projektů VISK 5), takže obsahuje ke konci roku 2023 ca 27.500 záznamů.

Pro knihovnu bylo v roce 2023 získáno 5 nových čtenářů, celkový počet evidovaných uživatelů je nyní 104. Bylo realizováno 1.092 nových a 170 prodloužených výpůjček. Na výměnu bylo vypraveno 96 zásilek časopisu Hudební věda.

Do elektronické bibliografické databáze přibylo v roce 2023 přes 850 nových záznamů, databáze ke konci roku obsahovala celkem ca 25.550 záznamů.

Bibliografka zpracovala výroční soupis české muzikologické knižní a článkové produkce, který vyšel tiskem v časopise Hudební věda 4/2023 (cca 380 položek). Do databáze ASEP bylo zpracováno 25 záznamů o vědecké produkci pracovníků muzikologického oddělení za rok 2023.

Byla podána žádost o grant VISK 9 na podporu muzikologické bibliografické databáze a jejího zapojení do souborné databáze českých článků (ANL).

Z knihovny byl i v roce 2023 přístup do licencovaných databází, např. JSTOR, Scopus, Web of Knowledge, EBSCO. V její studovně se konalo celkem devět odborných setkání, zejména workshopů a konferencí, organizovaných pracovníky a pracovníci muzikologického oddělení ÚDU AV ČR a často zprostředkovaných účastníkům zároveň on-line.

Muzikologická knihovna zahájila v roce 2023 spolupráci s Pedagogickou fakultou UK: přijala na krátkodobou stáž jednu studentku oboru knihovnictví.

Zaměstnankyně knihovny se během roku účastnily konferencí, seminářů a školení pořádaných Mezinárodní asociací hudebních knihoven, archivů a informačních středisek, Svazem knihovníků a informačních pracovníků, bibliografickou sekcí SDRUK a Knihovnou Akademie věd.

Fototéka

Fototéka ÚDU AV ČR je servisní oddělení, které shromažďuje, spravuje a ochraňuje fotografie uměleckých děl a architektury pro vědeckou, publikační a přednáškovou činnost odborných oddělení pracoviště, ale i pro potřeby české i zahraniční badatelské veřejnosti. Fond fototéky je rozšiřován zejména činností vlastního fotoateliéru a je evidován v elektronické databázi FileMaker. Zároveň průběžně probíhá digitalizace starších fotografií, negativů i diapositivů.

Fotoateliér

Fotoateliér se tvůrčím způsobem podílí na vytváření specializované obrazové prezentace výtvarného umění určené pro vědecké publikace, výstavní katalogy, odborné časopisy nebo pro výstavní účely. Součástí práce fotoateliéru je také dokumentace činnosti ÚDU AV ČR. Fotografové se v současnosti účastní většiny grantových projektů, které pracovníci ÚDU AV ČR zpracovávají. Veškeré nově vzniklé fotografie jsou evidovány ve fototéce.

V roce 2023 se oddělení podílelo na mnoha ústavních i grantových úkolech, připravovala se obrazová dokumentace pro časopis Umění/Art a nakladatelství Artefactum.

V rámci spolupráce na grantu GA ČR Zachování paměti. Poválečná reflexe holokaustu v pomníkové tvorbě a výtvarném umění vzniklo 238 nových fotografií. 343 fotografií pak bylo vytvořeno pro databázi Architektonický manuál Prahy 3 – Žižkov, kterou připravuje Oddělení topografie ÚDU AV ČR.

Z externí spolupráce lze zmínit projekt NPÚ Gotická nástěnná malba v jižních Čechách, pro který fotoateliér vytvořil 525 nových fotografií nástěnných maleb. Oddělení dále poskytlo obrazovou přílohu pro jednu zahraniční a jedenáct tuzemských knih, digitálními fotografiemi se podílelo na osmi výstavách. Na propagaci ÚDU AV ČR se oddělení výrazně podílelo téměř 475 fotografiemi a 9 videi dokumentujícími jeho činnost a prezentovaných na webových stránkách, Facebooku a Instagramu. Jitka Walterová realizovala fotografování jednotlivých oddělení pro Ročenku 2023 a zároveň začalo nové fotografování portrétních fotografií všech zaměstnanců ÚDU AV ČR pro aktualizaci webových stránek ústavu.

Koncem tohoto roku ÚDU AV ČR zakoupil licenci informačního systému pro evidenci a správu sbírek MUSEION, jenž propojí stávající databáze v rámci instituce, a oddělení Fototéky připravilo podklady a data pro jejich úspěšnou migraci a převod databáze z aktuálního programu FileMaker. Kompletní převod dat by měl být ukončen v polovině příštího roku.

Nakonec je potřeba zmínit spolupráci s dobrovolníky, kteří se od června do září v rekordním počtu 7 lidí podíleli zejména na třídění pozůstalosti a darů, které fototéka získala.

- stav záznamů v databázi k 31. 12. 2022 je 159.194, za rok 2023 přibylo 2.556 zápisů
- Vypracováno bylo 34 smluv včetně obrazových příloh na poskytnutí snímků z fototéky z toho 3 smlouvy se zahraničními institucemi.
- nově vytvořeno 1.888 digitálních snímků z toho 475 snímků dokumentace činnosti ÚDU AV ČR
- bylo vytvořeno devět videí (listování Artefactum, medailonky k 70. výročí ÚDU AV ČR, zachycení přednášky)
- Martin Pavlis připravil 1 výstavu ve Window Gallery
- došlo k personální změně na pozici fotografa/ky. Ke konci roku 2023 končí na pozici fotografa MgA. Martin Netočný, na jeho místo začátkem roku 2024 nastupuje fotografka BcA. Anežka Pithartová

Popularizační aktivity

Na samostatné pozici PR pracuje od roku 2018 Barbara Líznerová.

V roce 2023 oslavil ústav 70. výročí od svého založení (1953–2023). Při té příležitosti vydal limitovanou sérii pohlednic složenou ze 14 snímků současných i bývalých fotografů z Fotoateliéru ÚDU AV ČR. V červnu uspořádal oslavu výročí ve Ville Lanna v Praze. Na oslavě zazněly vzpomínky dlouholetých pracovníků ústavu – Kláry Benešové a Beket Bukovinské.

Na začátku června se ústav opět zúčastnil Veletrhu vědy v pražských Letňanech. Tématem prezentace bylo Alchymické labororium, připravené oddělením umění raného novověku. Návštěvníci si mohli vyzkoušet přípravu malířských barev z práškových pigmentů a kvíz zaměřený na vyobrazení alchymistů v laboratoři, přiřazení názvu k vystaveným pigmentům nebo kovů k planetárním bohům.

Ve Window Gallery, netradiční galerii ve výlohách knihovny ústavu, měla v říjnu 2023 vernisáž výstava Obrazy Písma Svatého. Ikony ze sbírky Ústavu dějin umění AV ČR. Výstava byla věnována památce Jiřího Roháčka († 24. června 2023), který ji spolu s Helenou Dánovou připravil. K výstavě vyšla drobná popularizující publikace v českém a anglickém jazyce. Produkci Window Gallery má od roku 2022 na starosti Martin Pavlis.

V květnu se ÚDU AV ČR již poněkolkáté zapojil do oblíbené akce Open House Praha. Ve spolupráci s Filosofickým a Sociologickým ústavem bylo v rámci komentovaných prohlídek provedeno našim areálem ústavů více než 350 návštěvníků.

Nakladatelství Artefactum se v květnu v rámci společného stánku humanitních a společenských věd AV ČR zúčastnilo veletrhu Svět knihy. V září prezentovalo knižní produkci ústavu na již třetím ročníku veletrhu GHMP Art Book Fair na Zámku Troja. Sylva Dobalová a Martin Mádl se zapojili do doprovodného programu a připravili pro návštěvníky komentovanou prohlídku zámku a zahrady. V říjnu se Artefactum zúčastnilo poprvé Knižního veletrhu v Hradci Králové, který se konal v budově místní univerzity. V prosinci se konalo pravidelné snižování skladových zásob nakladatelství

Artefactum – Zimní úklid knih. Knižní akce zakončila účast na prosincovém knižním jarmarku Knihex v Technologickém centru UMPRUM v Praze.

První týden v listopadu byl tradičně věnován vědeckému festivalu Týden Akademie věd ČR (dříve Týden vědy a techniky AV ČR). V rámci programu se konala návštěvnicky velmi oblíbená exkurze Dějiny umění tváří v tvář, a to do kostela sv. Jindřicha a Kunhuty, dále přednáška Václava Lukse Cesta českých skladatelů 18. století na světová koncertní pódia a Představení Ústavu dějin umění AV ČR – diskuse s ředitelem a prohlídka pracoviště určené především pro studenty. Oddělení muzikologie ÚDU AV ČR si pro studenty hudebních oborů připravilo praktický workshop Co to je tematický katalog skladeb, k čemu slouží a jak vzniká? Brněnské pracoviště uspořádalo procházku Brnem – Za historií i pověstmi. Velký zájem vzbudila komentovaná prohlídka výstavy Emil Holub, kterou připravil Tomáš Winter. V sídle Akademie věd byla po celý týden k vidění panelová výstava Ralsko – současné stavební perspektivy, kterou připravilo oddělení uměleckohistorické topografie.

IV. Hodnocení další a jiné činnosti

Ústav dějin umění AV ČR v roce 2023 nevyvíjel další a jinou činnost.

V. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce

V roce 2023 nebyla uložena opatření k odstranění nedostatků v hospodaření ústavu.

VI. Stanoviska dozorčí rady

Vydaná stanoviska dozorčí rady jsou uvedena v bodě I.c)

VII. Další informace požadované zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví

- i. Skutečnosti, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy

Po rozvahovém dni nedošlo k žádné podstatné události ve vztahu k roku 2023.

- ii. Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

V roce 2024 bude naplňována Koncepce činnosti ÚDU AV ČR na léta 2023–2027 (viz níže). Její plnění bude v září konzultováno na prezenčním zasedání Mezinárodního

poradního sboru. V roce 2024 začne příprava Mezinárodního hodnocení pracovišť AV ČR za období 2020–2024.

iii. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje

Střednědobý rozvoj ÚDU AV ČR a vývoje badatelské činnosti bude v roce 2024 nadále určován Konceptí činnosti ÚDU AV ČR na léta 2023–2027. Definuje čtyři základní badatelské priority, na jejichž realizaci a naplňování budou participovat odborné týmy zpravidla napříč jednotlivými odděleními pracoviště:

1/ Umělecké dílo a jeho materialita

Výzkum cílí na zkoumání materiálové podstaty uměleckých děl. Těžiště spočívá v několika oblastech, jejichž aktuálnost vyplývá z oborové praxe. Jedná se o využití moderních exaktních analytických metod v základním a aplikovaném výzkumu v oboru dějin umění, památkové péče a restaurování a o rozvoj nových metod technologického průzkumu a prezentace. Jako báze výše zmíněného výzkumu pro specialisty, státní správu i nejširší veřejnost slouží topografický výzkum ústavu. Z materiálového hlediska je zkoumána i role reprodukce v procesu vytváření, distribuování, dokumentování, ochrany a uchovávání uměleckých děl. Z dalších souvisejících témat je řešena materialita textového doprovodu uměleckých děl včetně pozice epigrafiky jako pomocné vědy dějin umění, materialita hudebního zápisu a zvukového záznamu a jsou vytvářeny kritické edice hudebních děl.

2/ Vizuelní a hudební kultura ve společensko-historickém kontextu

Výzkum je zacílen na interpretaci výtvarné a hudební kultury v širokém kontextu sociálních vztahů v jejich dějinné situovanosti. Těžiště leží ve zkoumání ustavování a proměn specifických funkcí uměleckého díla jako kultovního předmětu, místa paměti, prostředku sociální reprezentace, propagandy, didaktické pomůcky, estetického stimulu, investice apod. Zájem je koncentrován rovněž na síť vztahů, v níž se umělecká díla nalézají a která propojuje jednotlivé zainteresované aktéry: tvůrce, objednavatele, interprety, recipienty, diváky, uživatele, kritiky, sběratele a obchodníky. Důraz je kladen na dynamický charakter výtvarné a hudební kultury, který se projevuje zejména neustálou proměnou idejí, témat, řešení, děl i aktérů. Konkrétní badatelská témata této priority jsou mj. sběratelství a mecenát, provenienční výzkum, marginalizované a opomíjené aspekty výtvarné a hudební kultury, genderově orientovaná tematika a vztah umění a médií.

3/ Kritika a teorie umění

Výzkum se soustřeďuje na reflexi kritiky a recepce výtvarných a hudebních děl, uměleckých výstav, koncertů a hudebních představení, které jsou součástí procesu komunikace, v němž se utváří význam díla. Kritika je sledována na pozadí proměňujících se komunitních, národních i transnacionálních narativů a ve spojitosti s pohledem dobového recipienta. Zároveň ji reflektujeme v rámci komplexnějšího soustředění k počátkům a procesu formování dějin umění a muzikologie jako moderních uměnovědných disciplín. Ve výzkumu dějin a teorie obou oborů sledujeme jejich vztah k poznatkům a přístupům dalších humanitních a společenských věd (historie, filozofie, ad.), k dobovému společenskému, politickému a duchovnímu kontextu střední Evropy i k ryze současným problémům a fenoménům dnešního světa. Edičně zpřístupňujeme

interpretace umění vnímané v domácí historiografii oboru jako významné, vydáváme a komentujeme teoreticky a metodologicky podnětné texty.

4/ Sítě, infrastruktury a instituce

Proměnu paradigmatu a nové infrastrukturní formy a možnosti přináší digitální věk. Zajímá nás metoda a aplikované využití nástrojů digital humanities ve výzkumu, dokumentaci i popularizaci, usilujeme o rozšíření spolupráce s technickými obory. Za zvlášť důležité považujeme zprostředkování umění ve virtuálním prostoru, včetně vynášení dat do prezentačních forem (plány, mapy, interaktivní 3D modely jednotlivin, celků, kontextů) a pokročilé formy propojení s databázovými zdroji českých i zahraničních institucí (International Image Interoperability Framework, Getty Union List of Artist Names), využití dat ke kvalitativním a kvantitativním analýzám atd. (např. inventariarudolphina.com, projekt „Matrix fotomechanických reprodukcí“). Budování nových sítí vyžaduje i reflexi oborových sítí v minulosti. Proto sledujeme myšlení o umění také jako součást sítě vztahů a interakcí aktérů v lokálním, národním i transnacionálním kontextu (např. zpracování korespondenčních korpusů významných historických aktérů). Jako uzlové body takových sítí chápeme instituce a další protagonisty uměleckého provozu (akademická a univerzitní pracoviště, galerie a koncertní sítě, výstavy a hudební festivaly) a z tohoto pohledu se zabýváme jejich historií.

iv. Nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů

Společnost nenabyla žádných akcií nebo vlastnických podílů.

v. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích Ochrana životního prostředí:

ÚDU AV ČR věnuje pozornost památkové péči a ochraně architektonických a umělecko-historických památek, které považuje za součást veřejného prostoru a životního prostředí. Ústav proto v rámci možností vystupuje proti necitlivým zásahům, v jejichž důsledku jsou památky poškozovány. K ochraně památek přispívá pak především jejich výzkumem, šířením poznatků o nich a pedagogickou činností, jakož i vypracováváním odborných posudků a podáváním návrhů na prohlášení za kulturní památku.

Z podstaty hlavní činnosti ÚDU AV ČR uvedené ve zřizovací listině již vyplývá skutečnost, že ústav nevyvíjí činnost, která by se mohla negativně projevit na životním prostředí. Každodenní provoz instituce produkuje pouze běžný komunální odpad, s výjimkou použitého fotomateriálu a prázdných tonerových kazet. Svoz takového odpadu je zajištěn firmami, které provádějí za poplatek jeho ekologickou likvidaci. V objektu je pro všechny jeho uživatele umožněno třídění papíru a plastů.

Základní personální údaje

1. Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví – stav k 31. 12. 2023 (fyzické osoby)

Věk	muži	ženy	celkem	%
do 20 let	0	0	0	0,0
21–30 let	1	4	5	5,7
31–40 let	8	14	22	25,3
41–50 let	8	24	32	36,8
51–60 let	6	8	14	16,1
61 let a více	6	8	14	16,1
Celkem	29	58	87	
%	33,3	66,7		100

vzdělání dosažené	muži	ženy	celkem	%
Základní	0	0	0	0
Vyučen	0	0	0	0
střední odborné	0	0	0	0
úplné střední	0	0	0	0
úplné střední odborné	0	7	7	8,1
bakalářské	2	1	3	3,5
Vysokoškolské	8	17	25	28,7
Doktorské	19	33	52	59,8
Celkem	29	58	87	100

3. Celkový údaj o průměrných mzdách za rok 2023 (Kč)

	celkem
průměr. hrubá měsíční mzda	44 114

4. Celkový údaj o vzniku a skončení pracovních poměrů zaměstnanců v roce 2023

	Počet
Nástupy	19
Odchody	13

5. Trvání pracovního poměru zaměstnanců – stav k 31. 12. 2023

Doba trvání	Počet	%
do 5 let	45	51,7
do 10 let	10	11,5
do 15 let	5	5,7
do 20 let	9	10,3
nad 20 let	18	20,7
Celkem	87	100

Rozbor čerpání mzdových prostředků za rok 2023

1. Přehled čerpaných mzdových prostředků za rok 2023 (bez náhrad nemocenských dávek a odměn ze SF)

Ukazatel	Prostředky na mzdy tis. Kč	Ostatní osobní náklady (OON) tis. Kč
skutečnost za rok 2022	37242	4584
z toho mimorozpočtové prostředky	5562	2773

2. Vyplacené mzdy celkem za rok 2023 v členění podle složek mzdy

Složka mzdy	tis. Kč	%
mzdové tarify	25087	67,36
příplatky za vedení	692	1,86
náhrady mzdy	3568	9,58
odměny	3235	8,69
osobní příplatky	4660	12,51
Mzdy celkem		100

3. Vyplacené OON celkem za rok 2023

	tis. Kč	%
dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	4328	94,42
odměny členům orgánů instituce	256	5,58
OON celkem	4584	100

4. Průměrné měsíční mzdy podle kategorií zaměstnanců v roce 2023

Kategorie zaměstnanců	Průměrný přepoč. počet zaměstnanců	Průměr. měsíční mzda v Kč
vědecký pracovník (s atestací, kat. 1)	41,72	46949
odborný pracovník VaV s VŠ (kat. 2)	1,91	37429
odborný pracovník s VŠ (kat. 3)	18,57	39522
odborný pracovník s SŠ a VOŠ (kat. 4)	0,12	30607
odborný pracovník VaV se SŠ a VOŠ	0	0
technicko-hospodářský pracovník (kat. 7)	8,03	41803
dělník (kat. 8)		
provozní pracovník (kat. 9)		
Celkem	70,35	44 114

- vi. Informace o tom, zda má pracoviště pobočku nebo jinou část obchodního závodu v zahraničí

Pracoviště nemá pobočku v zahraničí.

VIII. Informace o činnosti pracoviště v oblasti poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, obsahující následující údaje:

- i. Počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti – 1/0
- ii. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí - 0
- iii. Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které pracoviště vynaložilo v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení – žádný rozsudek nebyl vyneseno
- iv. Výčet poskytnutých výhradních licencí včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence – V rámci licenčních a nakladatelských smluv bylo poskytnuto 8 výhradních licencí, a to na užití zaměstnaneckého díla (odborného textu) za účelem vydání díla a zpřístupnění díla v digitální podobě
- v. Počet stížností podaných na postup při vyřizování žádosti o informace, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení – žádné
- vi. Další informace vztahující se k uplatňování zákona o svobodném přístupu k informacím – žádné

IX. Kompletní účetní závěrka skládající se z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy k účetní závěrce

Účetní uzávěrka, Rozvaha VVI, Výkaz zisku a ztráty, Příloha k účetní závěrce ke dni 31. 12. 2023

Výnosy

Činnost ÚDU AV ČR je financována zejména z prostředků přidělených do rozpočtu od zřizovatele a dále z prostředků získaných vlastní činností v rámci vymezeného předmětu činnosti, z grantů, darů, dalších dotací apod. Zakázky hlavní činnosti (služby knihovny, oddělení dokumentace a fototéky, licence) tvoří nevýznamný zdroj finančních prostředků pro činnost ústavu. Příjmy tvoří také platby za pronájem dočasně

nevyužívaných prostor. Tržby za časopisy a publikace jsou zcela použity na dofinancování vydavatelské činnosti. Celkové výnosy činily 80 801 tis. Kč

Podíl dotací státního rozpočtu na financování činnosti	v tis. Kč
Institucionální podpora výzkumné organizace	45 678
Institucionální podpora na činnost AV ČR	11 972
Granty Grantové agentury ČR (mimorozpočtové prostředky)	7 228
Ostatní rezorty – MK (mimorozpočtové prostředky)	7 506
Prostředky státního rozpočtu celkem	72 384
Podíl prostředků st. rozpočtu na celkových zdrojích v %	89,58 %

Ostatní zdroje	v tis. Kč
tržby za časopisy a publikace	847
tržby za služby (zakázky hlavní činnosti)	594
ost. výnosy – nájmy, úroky, pojist.plnění, náhrady škod apod.	740
zúčtování fondů – rezervní fond	151
– sociální fond	784
– fond účelově určených prostředků	2 276
– fond reprodukce majetku	622
ostatní dotace - Nadace Český hudební fond	20
odpisy majetku z dotace	2 383
Ostatní zdroje celkem	8 417
Podíl ostatních prostředků na celkových zdrojích v %	10,42%

Náklady na výzkum a vývoj

Na výzkum a vývoj ústav vynaložil **80 778** tis. Kč.

10.1. Realizované projekty	počet	celkové náklady v tis. Kč
institucionální výzkum a vývoj	16	65 982
granty GA ČR	6	7 228
projekty Ministerstva kultury ČR	9	7 506
nadace	1	20
zahraniční	3	42
Celkem		80 778

Rozbor nákladů	v %	v tis. Kč
Náklady celkem	100,00 %	80 778,48
Náklady: osobní	70,83 %	57 216,07
Věcné	29,17 %	23 562,41

Osobní náklady na 1 pracovníka (FTE)		813,31
Věcné náklady na 1 pracovníka (FTE)		334,93
Celkové náklady na 1 pracovníka (FTE)		1 148,24
Energetická náročnost (podíl na celkových nákladech)	1,22 %	988,91
Náklady na energie na 1 pracovníka (FTE)		14,06
Materiálová náročnost (podíl na celkových nákladech)	2,97 %	2 400,09
Materiálové náklady na 1 pracovníka (FTE)		34,12
Cestovné celkem (podíl na celkových nákladech)	1,78 %	1 434,96
Cestovné na 1 pracovníka (FTE)		20,40
Hospodářský výsledek		
Zisk (+); ztráta (-) (podíl na celkových nákladech)	0,028 %	22,42

Rozhodující část nákladů tvoří osobní náklady, náklady na provoz užívaných objektů, tisk vědeckých publikací, služby a cestovné nezbytné k zajištění výzkumných projektů.

Investiční prostředky

ÚDU AV ČR obdržel investiční dotaci od zřizovatele ve výši 4 014 tis. Kč. Na stavební akce v objektu bylo vydáno 83 tis Kč, na pořízení sbírkového softwaru Museion 3 027 tis Kč, na nákup přístrojového vybavení 513 a kompaktních regálů 391 tis. Kč.

Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., Husova 352/4, 110 00 PRAHA 1, Česká republika

Rozvaha

Sestaveno k 31. 12. 2023

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších
předpisů

IČO		Číslo řádku	Stav	
68378033			k 01. 01. 2023	k 31. 12. 2023
Položka		(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)		
Číslo	Název			
A	A.Dlouhodobý majetek celkem	001	80 468	81 786
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	002	2 031	5 058
A.I.1	1.Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	003		
A.I.2	2.Softwaru	004	2 031	5 058
A.I.3	3.Ocenitelná práva	005		
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	006		
A.I.5	5.Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	007		
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	008		
A.I.7	7.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	009		
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem	010	112 899	109 589
A.II.1	1.Pozemky	011	33 588	33 588
A.II.2	2.Umělecká díla, předměty a sbírky	012		
A.II.3	3.Stavby	013	44 957	44 957
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory	014	31 529	28 362
A.II.5	5.Pěstitelské celky trvalých porostů	015		
A.II.6	6.Dospělá zvířata a jejich skupiny	016		
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	2 108	1 882
A.II.8	8.Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	018		
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019	717	800
A.II.10	10.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	020		
A.III	III.Dlouhodobý finanční majetek celkem	021		
A.III.1	1.Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	022		
A.III.2	2.Podíly - podstatný vliv	023		
A.III.3	3.Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	024		
A.III.4	4.Zápůjčky organizačním složkám	025		
A.III.5	5.Ostatní dlouhodobé zápůjčky	026		
A.III.6	6.Ostatní dlouhodobý finanční majetek	027		
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	028	-34 462	-32 862
A.IV.1	1.Oprávký k nehmot. výsl. výzkumu a vývoje	029		
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru	030	-544	-1 045
A.IV.3	3.Oprávký k ocenitelným právům	031		
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM	032		
A.IV.5	5.Oprávký k ostatnímu DNM	033		
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám	034	-6 109	-6 559
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věci	035	-25 701	-23 376
A.IV.8	8.Oprávký k pěstitelským celkům trvalých porostů	036		
A.IV.9	9.Oprávký k zákl. stádu a tažným zvířatům	037		
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM	038	-2 108	-1 882
A.IV.11	11.Oprávký k ostatnímu DHM	039		
B	B.Krátkodobý majetek celkem	040	17 418	18 533
B.I	I.Zásoby celkem	041	2 710	2 561
B.I.1	1.Materiál na skladě	042		
B.I.2	2.Materiál na cestě	043		

B I.3	3.Nedokončená výroba	044		
B I.4	4.Polotovary vlastní výroby	045		
B I.5	5.Výrobky	046	2 710	2 561
B I.6	6.Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	047		
B I.7	7.Zboží na skladě a v prodejnách	048		
B I.8	8.Zboží na cestě	049		
B I.9	9.Poskytnuté zálohy na zásoby	050		
B.II	II.Pohledávky celkem	051	312	269
B.II.1	1.Odběratelé	052	248	208
B.II.2	2.Směnky k inkasu	053		
B.II.3	3.Pohledávky za eskontované cenné papíry	054		
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy	055	34	46
B.II.5	5.Ostatní pohledávky	056		8
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci	057	29	8
B.II.7	7.Pohledávky za institucemi SZ a VZP	058		
B.II.8	8.Daň z příjmů	059		
B.II.9	9.Ostatní přímé daně	060		
B.II.10	10.Daň z přidané hodnoty	061		
B.II.11	11.Ostatní daně a poplatky	062		
B.II.12	12.Nároky na dotace a ost. zúčtování SR	063		
B.II.13	13.Nároky na dotace a ost. zúčtování ÚSC	064		
B.II.14	14.Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	065		
B.II.15	15.Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	066		
B.II.16	16.Pohledávky z vydaných dluhopisů	067		
B.II.17	17.Jiné pohledávky	068	2	-1
B.II.18	18.Dohadné účty aktivní	069		
B.II.19	19.Opravná položka k pohledávkám	070		
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem	071	14 306	15 503
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně	072	20	28
B.III.2	2.Ceniny	073		
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech	074	14 286	15 476
B.III.4	4.Majetkové cenné papíry k obchodování	075		
B.III.5	5.Dluhové cenné papíry k obchodování	076		
B.III.6	6.Ostatní cenné papíry	077		
B.III.7	7.Penize na cestě	078		
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem	079	90	200
B.IV.1	1.Náklady příštích období	080	90	200
B.IV.2	2.Příjmy příštích období	081		
	AKTIVA CELKEM	082	97 886	100 319
A	A.Vlastní zdroje celkem	083	90 968	92 164
A.I	I.Jmění celkem	084	90 965	92 141
A.I.1	1.Vlastní jmění	085	80 468	81 786
A.I.2	2.Fondy	086	10 497	10 355
A.I.3	3.Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	087		
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem	088	3	22
A.II.1	1.Účet výsledku hospodaření	089		22
A.II.2	2.Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	090	3	
A.II.3	3.Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	091		
B	B.Cizí zdroje celkem	092	6 918	8 155
B.I	I.Rezervy celkem	093		
B.I.1	1.Rezervy	094		
B.II	II.Dlouhodobé závazky celkem	095		
B.II.1	1.Dlouhodobé úvěry	096		
B.II.2	2.Vydané dluhopisy	097		

Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., Husova 352/4, 110 00 PRAHA 1, Česká republika

Výkaz zisku a ztráty VVI

Sestaveno k 31. 12. 2023

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších
předpisů

IČO						
68378033				(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)		
Položka		Číslo řádku	Činnost			
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná	
A	A. Náklady					
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	17 669			
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	3 389			
A.I.2	2. Prodané zboží	004				
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	1 631			
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	1 435			
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	201			
A.I.6	6. Ostatní služby	008	11 013			
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	009	150			
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	010	150			
A.II.8	8. Aktivace materiálu, zboží a vnitroorg. služeb	011				
A.II.9	9. Aktivace dlouhodobého majetku	012				
A.III	III. Osobní náklady	013	57 216			
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	41 907			
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	13 061			
A.III.11	12. Ostatní sociální pojištění	016				
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	2 238			
A.III.14	14. Ostatní sociální náklady	018	10			
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	8			
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	8			
A.V	V. Ostatní náklady	021	3 019			
A.V.16	16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost. pokuty a penále	022	1			
A.V.17	17. Odpisy nedobytné pohledávky	023	2			
A.V.18	18. Nákladové úroky	024				
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	53			
A.V.20	20. Dary	026				
A.V.21	21. Manka a škody	027				
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	2 962			
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	2 697			
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	2 697			
A.VI.24	24. Prodaný dlouhodobý majetek	031				
A.VI.25	25. Prodané cenné papíry a podíly	032				
A.VI.26	26. Prodaný materiál	033				
A.VI.27	27. Tvorba a použití rezerv a opravných položek	034				
A.VII	VII. Poskytnuté příspěvky	035	20			
A.VII.28	28. Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	036	20			
A.VIII	VIII. Daň z příjmů	037				
A.VIII.29	29. Daň z příjmů	038				
	Náklady celkem	039	80 778			
B	B. Výnosy					
B.I	I. Provozní dotace	041	72 404			

B.I.1	1. Provozní dotace	042	72 404		
B.II	II. Přijaté příspěvky	043			
B.II.2	2. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	044			
B.II.3	3. Přijaté příspěvky (dary)	045			
B.II.4	4. Přijaté členské příspěvky	046			
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	1 441		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	6 935		
B.IV.5	5. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost. pokuty a penále	049			
B.IV.6	6. Platby za odepsané pohledávky	050			
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	62		
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	0		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	3 833		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	3 041		
B.V	V. Tržby z prodeje majetku	055	21		
B.V.11	11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehm. a hm. majetku	056	21		
B.V.12	12. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	057			
B.V.13	13. Tržby z prodeje materiálu	058			
B.V.14	14. Výnosy z krátkodobého finančního majetku	059			
B.V.15	15. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	060			
	Výnosy celkem	061	80 801		
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062	22		
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063	22		

Razítko:

15.6. 19.04.2024 12:32:23 http://paukova.lazka

Odpovědná osoba (statutární zástupce):

doc. PhDr. T. Winter, Ph.D.

Podpis odpovědné osoby:

Právní forma účetní jednotky:

veřejná výzkumná instituce

Osoba odpovědná za sestavení:

inj. Jana Pánková

Podpis osoby odpovědné za sestavení:

Předmět podnikání:

výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd

Okamžik sestavení: 7. 6. 2024

1049702182 (R) JEK ROP02 (VYNS) POUVKA VVI.00.2 - C/BM JFIS 12.23

Příloha k účetní závěrce ke dni 31. 12. 2023

Účetní jednotka: se sídlem: právní forma: IČO:	Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. Husova 352/4, 110 00 Praha 1 veřejná výzkumná instituce 68378033
Zřizovatel:	Akademie věd České republiky – organizační složka státu IČO 60165171 se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ 117 20
Hlavní činnost:	uskutečňovat vědecký výzkum v oboru dějin a teorie umění, architektury, historického urbanismu, památkové péče, výtvarné kritiky a estetiky; získávat, zpracovávat a rozšiřovat vědecké informace, vydávat vědecké publikace, shromažďovat a zpracovávat dokumentaci děl výtvarného umění; poskytovat vědecké posudky, stanoviska a doporučení, provádět konzultační a poradenskou činnost; v oborech své vědecké činnosti připravovat a pořádat výstavy; ve spolupráci s vysokými školami uskutečňovat doktorské studijní programy a vychovávat vědecké pracovníky; v rámci předmětu své činnosti rozvíjet mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací; pořádat vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťovat infrastrukturu pro výzkum
Další činnost:	--
Jiná činnost:	--
Statutární orgán:	ředitel doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D.
Rada instituce: CSc. (externí)	předseda prof. PhDr. Lubomír Slavíček, místopředsedkyně členové Mgr. Kateřina Dolejší, Ph.D. Mgr. Sylva Dobalová, Ph.D. PhDr. Kateřina Kubínová, Ph.D. PhDr. Taťána Petrasová, CSc. Dr. Anja Bunzel doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D. doc. PhDr. Jana Zapletalová, Ph.D. (externí) Mgr. Aleš Březina, Ph.D. (externí) tajemnice Mgr. Helena Dáňová, Ph.D.

Dozorčí rada:	předsedkyně	JUDr. Lenka Vostrá, Ph.D.
	místopředsedkyně členové/členky	Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D. doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. PhDr. Alena Volrábová, Ph.D. prof. RNDr. David Honys, Ph.D.
	tajemnice	Mgr. Ludmila Hůrková, Ph.D.

Účetní období: 1. leden – 31. prosinec 2023

1. Použité obecné účetní zásady, účetní metody a jejich změny a odchylky

Účetní závěrka je sestavena v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví a s vyhláškou č.504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Při vedení účetnictví jsou používány účetní metody podle §32-§42 vyhlášky.

V účtovém rozvrhu si účetní jednotka stanoví uspořádání a obsah syntetických účtů v rámci účtových skupin směrné účtové osnovy, která je závazně stanovena zřizovatelem.

Účetní záznamy jsou zpracovány informačně ekonomickým systémem iFIS společnosti BBM, s.r.o. Písek, zpracování mzdového účetnictví zajišťuje mzdový systém EGJE společnosti Elanor spol. s r.o.

Centrální zálohování dat je zajištěno zřizovatelem na základě servisní smlouvy uzavřené se Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. Účetní doklady v tištěné podobě jsou uloženy v archivu dokumentace THS v souladu se zákonem o účetnictví v objektu sídla účetní jednotky.

1.1. Oceňování majetku a závazků, odpisy

1.1.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek byl při nákupu oceňován pořizovací cenou. Odpisy jsou stanoveny odpisovým plánem a jsou rovnoměrné.

ÚDU vlastní spoluvlastnický podíl ve výši 1/3 k nemovitému majetku objektu Husova-Jilská s příslušenstvím, oceněný reprodukční cenou. Tento majetek ve výši vlastnického podílu je odepisován jako pořízený z vlastních zdrojů s tvorbou Fondu reprodukce majetku.

Ostatní hmotný a nehmotný majetek pořízený z dotace (veřejných prostředků) ÚDU odepisuje bez tvorby Fondu reprodukce majetku. O výši odpisů je navýšeno vlastní jmění a jiné ostatní výnosy.

Dlouhodobý majetek vytvořený vlastní činností nebo bezplatně získaný ÚDU k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.2. Dlouhodobý finanční majetek

ÚDU podíly a cenné papíry k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.3. Zásoby

Zásoby vytvořené vlastní činností jsou oceňovány vlastními náklady.

1.1.4. Pohledávky

Pohledávky se oceňují při svém vzniku jmenovitou hodnotou. Pohledávky se rozdělují na krátkodobé (doba splatnosti do 12 měsíců včetně) a dlouhodobé (splatnost nad 12 měsíců).

1.1.5. Krátkodobý finanční majetek

Krátkodobý finanční majetek je oceňován jmenovitými hodnotami. K datu účetní závěrky je tvořen zůstatky v pokladně, na běžných účtech, na účtu sociálního a rezervního fondu. Bankovní účty jsou vedeny v Kč a v USD.

1.1.6. Závazky

Dlouhodobé i krátkodobé závazky se vykazují ve jmenovitých hodnotách.

1.2. Přepočtení údajů v cizích měnách na českou měnu

Přepočtení majetku, pohledávek a závazků v cizí měně na Kč během účetního období je prováděn kurzem ČNB ke dni vystavení pohledávky nebo přijetí závazku. K poslednímu dni účetního období jsou případné pohledávky a závazky přepočteny kurzem k 31. 12. běžného roku vyhlášeným ČNB. Kurzem k 31. 12. 2023 byl přepočten také zůstatek bankovního účtu v USD.

1.3. Rozsah, ve kterém byl výpočet zisku nebo ztráty ovlivněn způsobem oceňování finančního majetku

V roce 2023 nebyl výsledek hospodaření ovlivněn způsobem oceňování finančního majetku.

1.4. Podstatné změny použitých účetních metod

Podstatné změny způsobů oceňování, odepisování ani postupů účtování oproti minulému účetnímu období nenastaly. Použité účetní metody odpovídají požadavkům zákona o účetnictví.

2. Významné položky rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, u kterých je uvedení podstatné pro hodnocení finanční a majetkové situace a výsledku hospodaření účetní jednotky, pokud tyto informace nevyplývají přímo z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty

2.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Nemovitý majetek tvoří spoluvlastnický podíl 1/3 z objektu Husova-Jilská (budovy, pozemky). Movitý majetek zahrnuje zejména výpočetní a fotografickou techniku, běžné kancelářské vybavení a osobní automobily.

Jednotlivé položky dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku v tis. Kč:

Položky majetku	Pořizovací cena		Oprávký		Zůstatková cena		Přirůstky	Úbytky
	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Běžné období
DI. nehm. majetek	5058	2031	-1045	-544	4013	1487	3027	0
Pozemky	33588	33588	0	0	33588	33588	0	0
Stavby	44957	44957	-6559	-6109	38398	38848	0	0
Hmotné movité věci a jejich soubory	28362	31529	-23376	-25701	4986	5828	904	-4071
Drobný DHM úč. 028	1882	2107	-1882	-2108	0	0	0	-225

Ostatní DHM	0	0		0	0	0	0	0
Nedokončený DHM+DNM	800	717	0	0	800	717	83	0
Celkem	114647	114930	-32862	-34462	81785	80468	4014	-4296

2.2. Dlouhodobý finanční majetek

ÚDU k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.3. Zásoby

ÚDU k datu účetní závěrky vykazuje zásoby publikací určených k prodeji.

2.4. Pohledávky

Pohledávky zahrnují pouze částky obsažené v rozvaze.

2.5. Jiná aktiva

ÚDU vykazuje k datu účetní závěrky 200 tis. Kč jako náklady příštího účetního období. Jde o pojištění automobilů a objektu, údržbu domén a licencí SW.

2.6. Vlastní zdroje

a) Stav jmění

Jmění celkem k datu účetní závěrky činí	92 141 tis. Kč
z toho: vlastní jmění	81 786 tis. Kč
fondy	
- sociální fond	184 tis. Kč
- rezervní fond	1 260 tis. Kč
- fond účelově urč. prostředků	2 867 tis. Kč
- fond reprodukce majetku	6 044 tis. Kč

b) Výsledek hospodaření za účetní období 2023

Výsledek hospodaření za rok 2023 ve výši 22 tis. Kč bude navržen k převodu ve prospěch rezervního fondu ve výši 1 tis. Kč a fondu reprodukce majetku ve výši 21 tis. Kč.

2.7. Závazky

ÚDU nemá žádné finanční nebo jiné závazky neobsažené v rozvaze.

Položka Jiné závazky (1.822 tis. Kč) představuje např. předpis úhrady zákonného úrazové pojištění zaměstnanců za 4.Q. 2023 uhrazený dne 9. 1. 2024, nespotřebované účelové prostředky GA ČR, půjčka ze sociálního fondu.

2.8. Krátkodobé a dlouhodobé bankovní úvěry

ÚDU k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.9. Jiná pasiva

ÚDU vykazuje k 31. 12. 2023 výdaje příštích období v částce 151 tis. Kč a výnosy příštích období 1 tis. Kč.

2.10. Přehled splatných dluhů pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky ÚDU nemá. Závazky vyplývající z výplaty mezd za prosinec 2023 byly řádně uhrazeny dne 9. 1. 2024.

2.11. Finanční nebo jiné závazky a plnění neuvedené v rozvaze ÚDU k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.12. Náklady

Rozhodující část nákladů tvoří osobní náklady, náklady na provoz a údržbu užívaných objektů, tisk vědeckých publikací, služby a cestovné nezbytné k zajištění výzkumných projektů.

2.12.1. Osobní náklady v tis. Kč

Mzdové náklady	41 907
z toho: Mzdy	37 242
z toho: odměny zaměstnanců	3 235
Odměny volených orgánů	256
Ostatní osobní náklady	4 328
Náhrady nem. dávek	81
Zákonné soc. a zdr. pojištění	13 061
Zákonné sociální náklady	2 238
z toho: Příspěvek na stravenky	707
Čerpání SF	784
z toho: Odměny ze SF	23
Příděl do SF 2%	746

2.13. Výnosy

Největší část výnosů představuje dotace od zřizovatele. Institucionální dotace je přidělena na schválený dlouhodobý koncepční rozvoj pracoviště a na zajištění činnosti AV ČR. Mimorozpočtové dotace obdržel Ústav na granty Grantové agentury České republiky, z MK ČR na projekty NAKI, podporu periodik a publikační činnosti. Tržby za vlastní výkony tvoří tržby za předplatné periodik a tržby za prodej knih, za reprodukční práva a licence, za přípravu výstav a publikací. Ostatní výnosy tvoří zúčtování fondů, odpisů z majetku pořízeného z veřejných prostředků, nájemné za nevyužitelné prostory a jiné ostatní příjmy.

2.14. Přehled dotací podle zdrojů v tis. Kč

Neinvestiční dotace

institucionální	57 650
z toho: podpora výzkumné organizací	45 678
podpora na činnost	11 972
GA ČR	7 228
ostatní rezort – MK ČR, územ. celky	7 526

aj.	
neinvestiční dotace celkem	72 404

Investiční dotace

institucionální	4 636
z toho: podpora výzkumné organizaci	667
dotace na činnost	3 477
ostatní rezort	0
investiční dotace celkem	4 636

2.15. Způsob zjištění základu daně z příjmů

Při výpočtu základu daně z příjmů za rok 2023 postupuje ÚDU v souladu s § 18a odst. 5 zákona o daních z příjmů kdy, s výjimkou příjmů z investičních dotací, jsou předmětem daně všechny příjmy.

Pro výpočet základu daně z příjmu byly zohledněny tyto položky daňově neúčinných nákladů:

pohoštění 201 tis Kč

členské příspěvky organizacím 20 tis Kč

Prostředky získané daňovou úlevou byly v tomto i předcházejících daňových období použity na podporu vědy a výzkumu.

3. Stav zaměstnanců v uvedeném účetním období podle kategorií:

kategorie	průměr. přep. stav
Výzkumný pracovník	41,72
Ost. VŠ pracovník výzk. útvarů	1,91
Odborný pracovník - VŠ	18,57
Odborný pracovník - SŠ	0,12
THP pracovník	8,03
celkem	70,35

4. Spojené osoby

ÚDU nevykazuje k datu účetní závěrky žádné zálohy, závdavky ani úvěry poskytnutým členům řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů určených zákonem o veřejných výzkumných institucích.

5. Odměny členů statutárních a kontrolních orgánů

jsou stanoveny zřizovatelem pro členy Dozorčí rady a Rady ÚDU. V roce 2023 byly řádně vyplaceny ve výši 256 tis. Kč.

6. Účast členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů určených statutem a jejich rodinných příslušníků v osobách, s nimiž ústav uzavřel za vykazované účetní období obchodní smlouvy nebo jiné smluvní vztahy

Jedna členka Dozorčí rady je zároveň členkou Dozorčí rady Ústavu pro českou literaturu AV ČR, se kterým ÚDU v roce 2023 uzavřel smlouvu. Další členka Dozorčí rady je ředitelkou jedné ze sbírek Národní galerie, s níž ÚDU uzavřel smlouvu. Ředitel,

členové rady pracoviště a ostatní členové Dozorčí rady, ani jejich rodinní příslušníci nemají účast v osobách, s nimiž ústav uzavřel obchodní nebo jiné smluvní vztahy.

7. Odměna statutárnímu auditorovi

Celková odměna auditorovi za povinný audit účetní závěrky r. 2023 je 50 tis. Kč.

8. Přehled o přijatých a poskytnutých darech

ÚDU ve vykazovaném účetním období neposkytl dar, přijal dar na architektonický manuál ve výši 6 tis. Kč, který byl v r. 2023 použit v plné výši.

9. Přehled informací o veřejných sbírkách podle zvláštního předpisu (zákon č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách)

V roce 2023 nebyly organizovány ÚDU žádné veřejné sbírky.

10. Jiné účetní jednotky, ve kterých má účetní jednotka podíl

ÚDU nemá podíl v žádné účetní jednotce v jakékoli formě.

11. Způsob vypořádání výsledku hospodaření z předcházejících účetních období

Ředitelem a Radou ÚDU bylo schváleno vypořádání výsledku hospodaření roku 2022 ve prospěch rezervního fondu ve výši 3 tis. Kč.

12. Významné události mezi rozvahovým dnem a datem sestavení uzávěrky

Po rozvahovém dni nedošlo k žádné podstatné události.

13. Další údaje (podle zvláštních právních předpisů a rozhodnutí účetní jednotky), které nejsou v příloze uvedeny, ale mají významnou vypovídací schopnost o ekonomické činnosti účetní jednotky

Všechny podstatné údaje za rok 2023, které vypovídají o ekonomické činnosti, jsou zachyceny v předchozích bodech.

V Praze dne 7. 6. 2024

sestavila:
Dagmar Votrubová

doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D.
ředitel ÚDU AV ČR, v. v. i.

X. Zpráva auditora

Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.

Účetní závěrka

a

Zpráva nezávislého auditora o účetní závěrce

za rok končící 31. prosince 2022

Auditor

interexpert neziskový sektor s. r. o.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o., Mikulandská 2, Praha 1, 110 00, Tel:+420 224 933 658, Fax:+420 224 934 101
e-mail: secretary@interexpert.cz www.interexpert.cz

Obsah:

Zpráva nezávislého auditora

Účetní výkazy:

Rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Příloha k účetní závěrce

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2023

Zpráva nezávislého auditora

Veřejná výzkumná instituce:	Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.
Právní forma:	Veřejná výzkumná instituce
Sídlo:	Husova 352/4, Praha 1, 110 00, Česká republika
Identifikační číslo:	68378033
Rozvahový den:	31.12.2023
Předmět hlavní činnosti:	Předmětem hlavní činnosti ÚDU je vědecký výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd, výzkum v oblasti dějin a teorie výtvarného umění, architektury, historického urbanismu, památkové péče, výtvarné kritiky, estetiky a muzikologie.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky účetní jednotky, u které hlavním předmětem činnosti není podnikání (dále jen účetní jednotka), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2023, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2023 a přílohy, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv účetní jednotky k 31.12.2023 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k 31.12.2023 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovena těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na účetní jednotce nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán účetní jednotky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilo ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které posuzují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o účetní jednotce, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržovaných ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán účetní jednotky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán účetní jednotky povinen posoudit, zda je účetní jednotka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán účetní jednotky plánuje zrušení účetní jednotky nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nepravost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticizmus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky

způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody, falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol statutárním orgánem.

- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem účetní jednotky relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoliv abychom mohli vyjádřit názor na účinnost vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti statutární orgán účetní jednotky uvedl v příloze.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitosti trvání při sestavení účetní závěrky statutárním orgánem, a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost účetní jednotky trvat nepřetržitě. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v účetní závěrce – příloze, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti účetní jednotky trvat nepřetržitě vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že účetní jednotka ztratí schopnost trvat nepřetržitě.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán účetní jednotky, Radu pracoviště a Dozorčí radu pracoviště mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o.
Mikulandská 2, 110 00 Praha 1
Oprávnění KAČR 511

Ing. Karolina Neuvirtová, jednatelka a auditorka
Oprávnění KAČR 2176

Datum:	7-06-2024
Podpis auditora:	

Přílohou výroční zprávy je přehled publikační činnosti pracovníků a pracovníc ústavu (Příloha 1) a přehled grantových projektů ÚDU AV ČR (Příloha 2)

Příloha 1

Publikační činnost pracovníků a pracovníc ÚDU AV ČR za rok 2023

Monografie (knihy s vročením 2022 vyšly až v roce 2023)

Helena Dáňová – Jiří Roháček, *Obrazy Písma svatého / Paintings of the Holy Scriptures*, Praha: Artefactum 2023
ISBN: 978-80-88283-82-9

Milada Jonášová – Tomislav Volek, *L'opera italiana – tra l'originale e il pasticcio*, Praha: Academia 2023
ISBN: 978-80-200-3273-7

Kateřina Kubínová – Pavla Machalíková – Tomáš Winter (edd.), „... a viděl jsem nové nebe a novou zemi...“ *Apokalypsa a umění v českých zemích*, Praha: Artefactum – Plzeň: Západočeská galerie v Plzni 2023
ISBN: 978-80-88283-84-3; 978-80-88027-54-6
(autoři: Lenka Bydžovská, Sylva Dobalová, Stanislava Fedrová, Tadeáš Kadlec, Kateřina Kubínová, Martin Mádl, Pavla Machalíková, Mahulena Nešlehová, Lenka Panušková, Milada Studničková, Štěpán Vácha, Tomáš Winter)

Martin Mádl – Radka Heisslerová – Tadeáš Kadlec (edd.), *Slavatovský palác. Projekty Jana Jáchyma Slavaty 1673–1689*, Praha: Artefactum 2022
ISBN: 978-80-88283-76-8
(autoři: Sylva Dobalová, Radka Heisslerová, Tadeáš Kadlec, Martin Mádl, Petra Zelenková)

Jana Marešová (ed.), „Jíti po stopách osob i věcí“ *Antologie textů Karla Chytila (1878–1932)*, Praha: Artefactum 2023
ISBN: 978-80-88283-88-1
(autoři: Beket Bukovinská, Jan Klípa, Jana Marešová, Klára Mezihoráková, Tomáš Murár, Milada Studničková, Kristina Uhlíková)

Taťána Petrasová – Pavla Machalíková (edd.), *Dílo a proměna myšlení v české kultuře 19. století*, Praha: Academia – Plzeň: Západočeská galerie v Plzni 2023
ISBN: 978-80-200-3420-5; 978-80-88027-46-1

Ivo Purš – Vladimír Karpenko, *Alchymické laboratorium v obrazových a textových pramenech*, Praha: Academia 2023
ISBN: 978-80-200-3474-8

Ivo Purš – Vladimír Karpenko, *Alchemical Laboratory in Visual and Textual Sources*, Praha: Academia 2023
ISBN: 978-80-200-3547-9

Markéta Svobodová – Jindřich Chatrný (edd.), *kali – arch / fi-fo / typo: františek kalivoda (1913–1971). vize a návraty modernismu / modernist visions and revivals*, Brno: Muzeum 2023
ISBN: 978-80-86549-32-3

Kristina Uhlíková (ed.), *Městský chrám sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě*, Praha: Artefactum 2022
ISBN: 978-80-88283-80-5

(autoři: Helena Dáňová, Jana Oppeltová, Dalibor Prix, Věra Slavíková, Kristina Uhlíková, Štěpán Vácha)

Kristina Uhlíková – Jana Kuprová – Jiří Odvárka – Jana Chadimová (edd.), *Erich Tursch, Kunsttopographie des Bezirks Saaz / Erich Tursch: Uměleckohistorická topografie okresu Žatec*, Praha: Artefactum 2023
ISBN 978-80-88283-90-4

Tomáš Winter (ed.), *Emil Holub*, Praha: Artefactum – Národní muzeum 2023
ISBN: 978-80-88283-81-2; 978-80-7036-754-4

Tomáš Winter, *Emil Holub: průvodce výstavou*, Praha: Národní muzeum 2023
ISBN: 978-80-7036-755-1

Články v časopisech (články s vročením 2021 vyšly až v roce 2022)

Anja Bunzel, 'František Palacký's (Musical) Life with the "Aristocrats": Private and Semi-Private Musical Sociability in Prague during the First Half of the Nineteenth Century', *Musicologica Austriaca: Journal for Austrian Music Studies* 6, 2023, s. 1–17 (online)
ISSN: 2411-6696
jost

Anja Bunzel, 'Hearing Struggle: Musical Responses to Times of Crisis in the Czech Lands during the Nineteenth and Twentieth Centuries', *Hudební věda* 23, 202, s. 7–11
ISSN: 0018-7003
jimp

Jan Dientsbier – Jan Klípa – Adam Pokorný, Between Kherson and Rome: A Survey of Wall Paintings in the Church of St. Clement in Stará Boleslav, *Convivium* 10, 2023, č. 2, s. 107–123
ISSN: 2336-3452
jimp

Sylva Dobalová, The Amsterdam Dealer Hans Le Thoor at the Court of Emperor Rudolf II, *Journal of the History of Collections* 39, 2023, č. 3, s. 414–424
ISSN: 0954-6650 (print); 1477-8564 (online)
jimp

Stanislava Fedrová, Artikulace rolí dějin umění na pozadí současné diskuse o společenské roli humanitních věd, *Bulletin UHS* 34, 2022, č. 1–2, s. 17–19
ISSN: 0862-612X
jost

Tomáš Hlobil, Bernard Bolzano on Colours, Shapes, and Non-Figurative Painting, *Umění/Art* 71, 2023, č. 4, s. 347–355
ISSN: 0049-5123
jimp

Pavla Machalíková, Flowers and Windows: The First Art Exhibitions in Prague in the Nineteenth Century and the Shaping of Modern Exhibition Spaces, *Art East Central* 2023, č. 3, s. 111–141
ISSN: 2695-1428
jost

Jana Marešová, Orbis Pictus and the Atlas Mnemosyne. Warburg's Epistolary Correspondence with Kramář, Chytil and Zíbrt, *Umění/Art* 71, 2023, č. 3, s. 278–282
ISSN: 0049-5123
jimp

Tomáš Murár, Die Tragik in der Kunst Michelangelos als Max Dvořáks Vermächtnis in der Kunstgeschichte Hans Sedlmayrs, *Folia Historiae Artium* 20, 2022, s. 29–39
ISSN: 0071-6723
jost

Tomáš Murár, Za obrazem. Teorie obrazu Romana Ingardena a význam abstraktního umění, *Filosofický časopis* 71, 2023, č. 2, s. 215–228
ISSN: 0015-1831
jsc

Tomáš Murár, Notes on Franz Wickhoff's School and Max Dvořák's Italian Renaissance Studies based on New Archival Materials, *Journal of Art Historiography* 29, 2023, s. 1–16
ISSN: 2042-4752
jost

Dalibor Prix, Kostel sv. Marka v Markovicích u Žlebů: 1370 – bod obratu, *Památky středních Čech* 37, 2023, č. 2, s. 1–22
ISBN: 0862-1586
jost

Ivo Purš – Vladimír Karpenko, Alchymie v českých zemích III. Alchymické bádání za vlády Rudolfa II., *Dějiny věd a techniky* 56, 2023, č. 1–2, s. 9–27
ISBN: 0300-4414
jsc

Ivo Purš – Vladimír Karpenko, Alchymie v českých zemích IV. Alchymické bádání v době porudolfinské a pobělohorské, *Dějiny věd a techniky* 56, 2023, č. 3, s. 95–115
ISBN: 0300-4414
jsc

Aleš Opekar, IASPM v čase krizí. Poslední dva kongresy Mezinárodní asociace pro výzkum populární hudby, *Hudební věda* 60, 2023, č. 4, s. 534–536
ISSN: 0018-7003
jimp

Larysa Naumova, Oleksandr Dovzhenko, Ivan Kavaleridze, Leonid Skrypnyk: The avant-garde and philosophical explorations of Ukrainian filmmakers of the 1920s, *Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication* 34, 2023, č. 43, s. 195–208
ISSN: 1731-450x
jost

Petra Trnková, K počátkům fotografického portrétu na papíru v Čechách a na Moravě: Koberwein, Gaupmann, Jantsch a další, *Historická fotografie* 22, 2023, s. 17–29
ISSN: 1213-399X
jost

Kristina Uhlíková – Šárka Radostová, The Role and Activities of Custodians of Aristocratic Collections in Bohemia in the 19th Century and First Half of the 20th Century: Selected

Examples, *Acta historiae artis Slovenica* 28, 2023, s. 77–100
ISSN: 1408-0419 (print); 2536-4200 (online)
jsc

Kapitoly v knihách / katalogová hesla (knihy s vročním 2022 vyšly až v roce 2023)

Anja Bunzel, 'Countess Elise von Schlik (Eliška Šliková): Salonnière, Patroness, Composer' Mariateresa Storino and Susan Wollenberg, in: *Women Composers in New Perspectives, 1800-1950: Genres, Contexts and Repertoire*, Turnhout: Brepols 2023, s. 99–119
ISBN: 978-2-503-60630-9

Milada Jonášová, L'Estro poetico-armonico di Benedetto Marcello a Praga nel 1729, in: Mirella Cassarino – Lydia Cevidalli – Rosa Bianca Finazzi – Claudia Milani – Marco Moriggi (edd.), *Diaspore nel Vicino Oriente. Melodie Ebraiche in Benedetto Marcello Veneranda Biblioteca Ambrosiana*, Milano: Biblioteca Ambrosiana 2023, s. 171–191
ISBN: 978-88-6894-671-5

Václav Kapsa, Zwei der Klangwelten des Kultes um den hl. Johannes von Nepomuk in Prag, in: Ramona Hocker – Werner Telesko (edd.), *Johannes von Nepomuk. Kult – Künste – Kommunikation*, Wien: Hollitzer Verlag 2023, s. 305–322
ISBN: 978-3-99094-068-6

Martin Mádl, Rivalry and Inspiration. The Jesuits and Other Religious Orders in the Czech Lands after 1620, in: Kateřina Horníčková – Michal Šroněk (edd.), *Jesuit Art and Czech Lands, 1556–1729. Missionizing through the Arts*, Lanham – Boulder – New York – London: Lexington Books 2023, s. 315–362
ISBN: 978-1-66690-586-1

Martin Mádl – Angelika Dreyer, Barocke Deckenmalerei zwischen Bayern und Böhmen, in: Peter Wolf – Sabrina Hartl (edd.), *Barock. Bayern und Böhmen (Katalog. Bayerisch-tschechische Landesausstellung, 10. Mai – 3. Oktober 2023)*, Regensburg: Friedrich Pustet Verlag 2023, s. 65–72
ISBN: 978-3-79173-427-9

Jana Marešová, Jan Sedláček, in: Pavel Vlček – Pavel Zahradník a kol., *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách. 2. rozšířené a přepracované vydání*, Praha: Academia 2023, s. 791
ISBN: 978-80-200-3261-4

Tomáš Murár, Ex Natura. Kultivace a transformace přírody ve jménu umění, in: Markéta Šantrůčková – Zdeněk Hojda – Martin Krummholz (edd.), *Jan Rudolf Černín a jeho Krásný Dvůr. Krajinářský park v Čechách v ohnisku vlivů a cestovních inspirací 1770–1830*, Praha: Lidové noviny 2023, s. 106–113
ISBN: 978-80-7422-865-0

Aleš Opekar, Bylo to takové osvěžující (I.); Bylo to takové osvěžující (II.); Glasto-rituály, in: Magdaléna Lindaurová (ed.), *Vojtěch Lindaur. Manitou sin desi*, Praha: Galén 2023, s. 101–108, 128–131, 214–217
ISBN: 978-80-7492-650-1

Aleš Opekar, Nové cesty k nedávné hudbě: Archivy, dokumentační centra a muzea vztahující se k české populární hudbě, in: Irena Příbylová – Lucie Uhlíková (edd.), *Od folkloru k world music: Nové cesty ke staré hudbě*, Náměšť nad Oslavou: Městské kulturní

středisko v Náměšti nad Oslavou 2023, s. 210–229
ISBN: 978-80-907033-8-4

Lenka Panušková, Bohemian and English Painting in the Last Decades of the 14th Century: Tracing the Bohemian Influence, in: Peter Brown – Jan Čermák (edd.), *England and Bohemia in the Age of Chaucer*, Cambridge: Boydell and Brewer 2023, s. 181–202
ISBN: 978-1-84384-579-9

Marie Platovská, Vila Viktora Felbera, in: Jakub Potůček (ed.), *Slavné vily Prahy 10*, Praha: Foibos Books 2023, s. 29–31
ISBN: 978-80-88258-37-7

Ivo Purš, The spiritus rector and the Artistic Inventor: Maier's and Merian's images for the Atalanta fugiens; An Alchemical Medal and its Iconographic Sources in Printed Books, in: Berit Wagner – Corinna Gannon (edd.), *Opus magnum. Matthäus Merian d.Ä. und die Bebilderung der Alchemie*, Heidelberg: Arthistoricum.net 2023, s. s. 141–178; 253–260
ISBN: 978-3-98501-246-6
<https://doi.org/10.11588/arthistoricum.1311>

Milada Studničková, Výzdoba starobrněnské skupiny rukopisů a jejich pozice v soudobé knižní kultuře střední Evropy, in: Přemysl Bar – Lukáš Führer – Eduard Lazorík – Milada Studničková – Petr Vachůt (edd.), *Eliška Rejčka: Dar středověku*, Brno: Muzeum města Brna 2023, s. 35–46
ISBN 978-80-88631-02-6

Milada Studničková – Přemysl Bar, Lekcionář, I. díl (pars hiemalis); Lekcionář, II. díl (pars aestivalis); Martyrologium Usuardi a Řehole sv. Benedikta, in: Přemysl Bar – Lukáš Führer – Eduard Lazorík – Milada Studničková – Petr Vachůt (edd.), *Eliška Rejčka: Dar středověku*, Brno: Muzeum města Brna 2023, s. 49–52, 66–68
ISBN 978-80-88631-02-6

Milada Studničková – Lukáš Führer, Žaltář; Kolektář; Antifonář, I. díl (proprium de tempore); Antifonář, II. díl (proprium de sanctis, commune sanctorum), in: Přemysl Bar – Lukáš Führer – Eduard Lazorík – Milada Studničková – Petr Vachůt (edd.), *Eliška Rejčka: Dar středověku*, Brno: Muzeum města Brna 2023, s. 52–56, 62–66
ISBN 978-80-88631-02-6

Milada Studničková – Eduard Lazorík, Chorální kniha; Graduál), in: Přemysl Bar – Lukáš Führer – Eduard Lazorík – Milada Studničková – Petr Vachůt (edd.), *Eliška Rejčka: Dar středověku*, Brno: Muzeum města Brna 2023, s. 57–61
ISBN 978-80-88631-02-6

Štěpán Vácha, Jesuit Saints in the Czech Lands: Cultic Staging of Religious Images in Jesuit Churches, in: Kateřina Horníčková – Michal Šroněk (edd.), *Jesuit Art and Czech Lands, 1556–1729. Missionizing through the Arts*, Lanham – Boulder – New York – London: Lexington Books 2023, s. 233–268
ISBN: 978-1-66690-586-1

Tomáš Valeš, Pieter Stevens, Lesní krajina s jezem a vodovodem; Hans von Aachen – následovník, Klanění pastýřů; Středoevropský autor činný kolem roku 1600, Svatý Kryštof s Ježíškem; Cornelis Troost, Studie tančícího pastýře Klorise; Johann Elias Ridinger, Studie štvanice na jelena; Josef Winterhalder starší – připsáno, Hrad Liechtenstein; Jakob Matthias Schmutzer, Máří Magdalena, in: Lenka Kalábová – Michal Konečný (ed.), *Kresby. Mistrovská díla ze sbírek Národního památkového ústavu*, Brno: Národní památkový ústav

2023, s. 30–35, 72–73, 86–87, 92–93, 124–125
ISBN: 978-80-87967-35-5

Tomáš Winter, Nejmenší obraz Emila Filly, in: Barbora Ropková (ed.), *Sbírka Kunsthalle Praha: 50 Highlights*, Praha: Kunsthalle Praha 2023, s. 43–49
ISBN: 978-80-908258-5-7

Tomáš Winter, African Artefacts and Czech Folk Culture in Prague around 1890, in: Agnieszka Kluczevska-Wójcik – Ewa Bobrowska (edd.), *Des collections aux musées. Collectionneurs et passeurs culturels au temps de Feliks Jasieński (1861–1929) / From Collections to Museums Collectors and Cultural Mediators in the Time of Feliks Jasieński (1861–1929)*, Warsaw – Paris – Toruń: Polish Institute of World Art Studies and Académie Polonaise des Sciences – Centre Scientifique à Paris and Tako Publishing House 2023, s. 143–150
ISBN: 978-83-66758-16-2

Články ve sbornících

Taťána Petrasová, Metodologie dějin umění a výzkum 19. století v perspektivě pokroku, in: Taťána Petrasová – Pavla Machalíková (edd.), *Dílo a proměna myšlení v české kultuře 19. století*, Praha: Academia 2023, s. 220–232
ISBN: 978-80-200-3420-5

Tomáš Murár, Max Dvořák a obrat (dějin) umění k uměleckému dílu, in: Taťána Petrasová – Pavla Machalíková (edd.), *Dílo a proměna myšlení v české kultuře 19. století*, Praha: Academia 2023, s. 95–108
ISBN: 978-80-200-3420-5

Anja Bunzel, 'The Prager musikalisches Album (1838) and the Nineteenth-Century Salon as Cultural Practice', in: Taťána Petrasová – Pavla Machalíková (edd.), *Dílo a proměna myšlení v české kultuře 19. století*, Praha: Academia 2023, s. 153–167
ISBN: 978-80-200-3420-5

Kristina Uhlíková, Přijatá korespondence Zdeňka Wirtha jako doklad jeho sítě osobních kontaktů na území Slovenska, in: Eva Greschová – Martina Orosová (edd.), *Pamiatková zóna Slovensko*, Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva Liptovský Mikuláš 2023, s. 203–218
ISBN: 978-80-89933-38-9

Dalibor Prix, Manžel své paní. Kniže Jan Osvětimský na Krnovsku, in: Ilona Matejko-Peterka (ed.), *Historia amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelářové*, Opava: Ústav historických věd FPF SU Opava 2023, s. 75–86
ISBN: 978-80-7510-571-4

Dalibor Prix – Petra Kaniová – František Kolář, Gotický klášter minoritů v Krnově – novější zjištění, in: Hana Komárková – Petr Kozák (edd.), *Krnovsko. Proměny regionálních identit od středověku po současnost / Ziemia Karniowska. Przemiany tożsamości regionalnej od średniowiecza do współczesności*, Opava: Ústav historických věd FPF SU Opava 2023, s. 19–51
ISBN: 978-80-7510-564-6

Jan Chlíbec, Náhrobky rodu Švambergů z období 15. až počátku 17. století z umělecko-historického hlediska, in: Jan Chlíbec – Martina Hrdinová (edd.), *Epigraphica & Sepulcralia 14*, Praha: Artefactum 2023, s. 63–82

ISBN: 978-80-88283-91-1

Aleš Opekar, Theoretical Reflections of Czech Musicals in the Changes of the Political Climate of the 1940s-1990s, in: Kärki Kimi (ed.), *Popular Music Climates. Proceedings from the XXI Biennial Conference of IASPM, Daegu, South Korea, 5th – 9th July 2022*, Turku: International Institute of Popular Culture 2023, s. 47–60
ISBN: 978-951-29-9427-4 (PDF)

Jan Dienstbier, Některé otevřené otázky kolem výmalby podlipnických kostelů, in: Liza Faktorová – Filip Srovnal – Norbert Schmidt (edd.), *Podlipnické kostely: studie, úvahy dokumenty*, Lipnice nad Sázavou: Přátelé podlipnických kostelů o. p. s. 2023, s. 40–78
ISBN: 978-80-11-04275-2

Larysa Naumova, Ukrainian cultural identity through the prism of cinema. A statement of the problem (abstract), in: I. V. Chornomordenko (ed.), *Philosophy of science, technology and architecture in the humanistic dimension. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference (Kyiv, 10-11 November 2023)*, Kyiv: KNUBA 2023, s. 64–67

Recenze

Anja Bunzel, Elena Pokorná, Píšňová tvorba. Fanny Mendelssohn Hensel [Songs: Fanny Mendelssohn Hensel] Brno: JAMU 2021; The Songs of Fanny Hensel. Hrsg. von Stephen Rodgers. Oxford: Oxford University Press 2021 (rec.), *Die Musikforschung* 76, 2023, č. 1, s. 64–66

ISSN: 0027-4801

jost

Jan Klípa, Michal Sklenář, Postaveny navzdory: Vznik nových římskokatolických sakrálních staveb v českých zemích v letech 1948–1989 (rec.), *Getsemany* č. 361, léto 2023, s. 211–215

ISBN: 1210-485X

jost

Tomáš Winter, Tomáš Pospiszyl, Rotrekl (rec.), *Umění/Art* 71, 2023, č. 3, s. 297–299

ISSN: 0049-5123

jimp

Taťána Petrasová, Charlotte Guichard and Stéphane van Damme (eds), Les Antiquités dépaysées. histoire globale de la culture antique au siècle des Lumières (rec.), *Cornova. Revue České společnosti pro výzkum 18. století* 13, 2023, č. 1, s. 100–104

ISSN: 1804-6983 (print), 2787-9151 (online)

jsc

Helena Spurná, David Fanning – Erik Levi (eds.). The Routledge handbook to music under German occupation, 1938-1945. Propaganda, myth and reality (rec.), *Hudební věda* 59, 2022, č. 4, s. 560–565

ISSN: 0018-7003

jimp

Grantové projekty:

- GA ČR

Umění na odiv: obrazová sbírka císaře Rudolfa II. v kontextu uměleckého sběratelství kolem roku 1600

20-15927S, 2020–2022

Štěpán Vácha

Anotace:

Obrazová sbírka císaře Rudolfa II. v Praze, rozptýlená během třicetileté války, patřila ve své době k nejpřednějším souborům svého druhu v Evropě. Představu o jejím rozsahu poskytují inventáře, dobová svědectví a další prameny, v neposlední řadě identifikovaná díla. Důkladný heuristický výzkum a tvorba speciální databáze umožní analýzu a interpretaci sbírky se zřetelem na její žánrovou skladbu a zastoupení malířů resp. malířských škol, prostorové uspořádání a provoz. Sběrka bude posouzena v kontextu sběratelských aktivit Habsburků (Madrid, Brusel), knížecích dvorů v Itálii (zejm. Florencie, Mantova) a v Německu (Drážďany, Mnichov), dále se zřetelem k proměně statusu obrazu jako „galerijního objektu“ a s tím související inovací malířské tvorby kolem 1600 (zejm. v Římě). Pozornost bude také věnována Rudolfově obrazárně jako specifickému stavebnímu typu s přihlédnutím k jejím provozním a reprezentačním funkcím, které plynuly ze zapojení do rezidenčního komplexu Pražského hradu.

Stav řešení:

V roce 2023 pokračovala práce na rukopisu – psaní jednotlivých kapitol a jejich překlad do angličtiny a obstarávání repropráv k snímkům. Ke konci roku byly včetně překladu z celkem osmi kapitol hotovy první čtyři (ty byly v lednu 2024 zaslány nakladatelství Brepols). V létě 2023 byla s dotyčným nakladatelstvím uzavřena smlouva o vydání knihy, rovněž s nakladatelstvím Academia, které následně vydá její českojazyčnou verzi. Do autorského týmu byl zapojen Stefan Bartilla jako spoluautor (se Sylvou Dobalovou) kapitoly o obrazech s přírodní tematikou v Rudolfově sbírce.

V září 2023 Š. Vácha, M. Ježková a S. Dobalová vystoupili s příspěvkem na mezinárodní konferenci *Diplomats at the Court of Holy Roman Emperor Rudolf II in Prague: Diplomatic Space and Topography of the Central European Metropolis in the Early Modern Age*, Praha – Akademické konferenční centrum, 26. 9. 2023. Referáty přepracované do podoby studií budou otištěny ve stejnojmenném sborníku v roce 2025 (nakladatelství de Gruyter).

V roce 2023 byly vydány tyto studie:

Bartilla, Stefan:

Jan Brueghel the Elder's Journey to Prague in 1604: Works from an Artistic Turning Point, in: *Simiolus. Netherlands Quarterly for the History of Art*. Vol. 44, no. 3/4 (2022), pp. 177-200.

Dobalová, Sylva:

The Amsterdam Dealer Hans Le Thoor at the Court of Emperor Rudolf II., in: *Journal of the History of Collections*. Vol. 35, no. 3 (2023), pp. 413–424.

Uličný, Petr:

Kouzlo vyhlídky. Hrad Václava IV. na Zderaze v Praze, in: Staletá Praha. Vol. 39, no. 1 (2023), pp. 1–36.

Na finálním výstupu – monografii – se intenzivně pracuje. Ke květnu t.r. byly dokončeny další kapitoly Markéty Ježkové (též přeloženo do angličtiny) a Sylvie Dobalové/Stefana Bartilly (aktuálně v překladu). Poslední dvě kapitoly a závěr (Š. Vácha) jsou ve fázi zrodu..

Barokní nástěnná malba mezi teorií a praxí

21-13208S, 2021–2023

Martin Mádl

Anotace:

Projekt je zaměřen na proces vzniku nástěnných maleb, zejména na rekonstrukci pracovních postupů při jejich realizaci v českých zemích během 17. a 18. století. Výzkum se soustředí na vztahy mezi umělci a objednateli, na koncipování ikonografických programů nástěnných maleb, na vztahy mezi malbami a architekturou, na perspektivní projekci nástěnných maleb, na malířské materiály a techniky a na další aspekty související s realizací barokních monumentálních maleb. Dobové postupy budou zkoumány a interpretovány na základě výzkumu dobové literatury (teoretické traktáty a technické příručky) a archivních pramenů (smlouvy, účty, koncepty). Techniky maleb budou zároveň zkoumány restaurátory a technology na vybraných malířských dílech. Výsledky výzkumu mají nejen poskytnout solidní bázi pro uměleckohistorickou interpretaci nástěnných maleb, ale také přispět k jejich adekvátní památkové ochraně, konzervování a restaurování. Hlavním výstupem bude knižní monografie, jež se stane základem pro další zkoumání nástěnných maleb u nás a ve středoevropském kontextu.

Stav řešení:

V roce 2023 řešitel a spoluřešitelé (pracovníci ÚDU AV ČR, Fakulta restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli a Seminář dějin umění AV ČR) pracovali na vyhodnocování restaurátorských výstupů z předchozího období. Zejména se pak zaměřili na přípravu vybraných textů hlavního výstupu, kterým bude knižní publikace, věnovaná dobové umělecké teorii a praxi a technikám barokních nástěnných maleb v českých zemích s ohledem na širší evropský kontext. V souvislosti s projektem dále pokračovali ve fotodokumentaci vybraných nástěnných maleb. Základní data o autorech nástěnných maleb řešitelé postupně zveřejňují v rámci webové databáze Quirin-Lexikon.art (<https://quirin-lexikon.art/>), která slouží jako pomocný nástroj pro přípravu hlavního výstupu a zároveň je dostupná širší veřejnosti. Postup řešení projektu jsme prezentovali na výročním pracovním zasedání mezinárodní skupiny The Research Group for Baroque Ceiling Painting in Central Europe, které se uskutečnilo v Bratislavě a Smolenicích ve dnech 13.–15. října 2024.

Vývoj zkoumání populární hudby v českých zemích v kontextu středoevropské kultury a politiky od roku 1945

21-16304S, 2021–2023

Příjemce: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta

Za ÚDU AV ČR: Aleš Opekar

Anotace:

Projekt se zaměřuje na výzkum akademického a v relevantním rozsahu i mimoakademického zkoumání populární hudby v českých zemích v mezinárodních souvislostech a v historických etapách definovaných léty 1948, 1968 a 1989. Předpoklady brzkého ustavení oboru muzikologie populární hudby v roce 1962 a jeho důsledky v rovině

vědeckého poznání i rozvoje samotné hudební kultury budou zkoumány v kontextu levicově orientované folkloristiky, marxistické hudební vědy, komunistické a post-komunistické kulturní politiky, dále v kontextech dlouhodobých celospolečenských diskuzí o národní populární hudbě a identitě a vlivu nových médií. Hlavním výstupem interdisciplinárně založeného týmu muzikologů, etnologů, sociologů a historiků bude kolektivní monografie v anglickém jazyce v rozsahu cca 250 stran, která bude nejenom prvním souborným zpracováním situace v českých zemích, ale současně jedním z prvních příspěvků k historii studia populární hudby v zemích komunistické (potažmo postkomunistické) Evropy vůbec.

Stav řešení:

Aleš Opekar a Jan Blüml společně koordinovali práci celého týmu. Opekar provedl heuristiku a výzkum českých archivů, muzeí a dokumentačních aktivit v historické perspektivě a neakademického psaní o populární hudbě po roce 1945. Blüml dále prohluboval heuristiku a výzkum institucí, souvisejících s českým bádáním o populární hudbě a české hudební sociologie. Do spolupráce se místo Zdeňka Nešpora nově zapojil sociolog Petr Vidomus, který podrobně zanalyzoval téma jazzových fanzinů ve 40. – 50. letech 20. století. Petr Šrajcer pokračoval v heuristice a obsahové analýze vybraných hudebních periodik a Lubomír Tyllner poskytoval poradenství a korektury dílčích textů. Opekar a Blüml zorganizovali v listopadu 2023 pracovní poradu u zkušeného badatele z bývalé NDR Petere Wickeho v Berlíně, kde mimo jiné dohodli publikační výstup do plánovaného monotematického čísla časopisu *Popular Music*, vydávaného Cambridge University Press: Opekar: Non-academic writing on popular music in the Czech lands after 1945; Blüml - Sociology of Popular Music in Czechoslovakia (1948–1989). Studie byly odevzdány a jsou v recenzním řízení.

Publikační výstupy:

Aleš Opekar: Nové cesty k nedávné hudbě: Archivy, dokumentační centra a muzea vztahující se k české populární hudbě. In Irena Přibylková – Lucie Uhlíková (ed.) *Od folkloru k world music: Hudba a slovo*. Náměšť nad Oslavou: Městské kulturní středisko, s. 210–229. ISBN 978-80-907033-6-0; ISSN 2336-565X.2023

Aleš Opekar: Theoretical Reflections of Czech Musicals in the Changes of the Political Climate of the 1940s - 1990s. In Kimi Kärki (ed). *Popular Music Climates. Proceedings from the XXI Biennial Conference of IASPM*, Daegu, South Korea, 5th – 9th July 2022. Turku: International Institute of Popular Culture, p. 47–60, available online <<https://iipc.utu.fi/iaspm2022/>>, available as an e-Book at <http://iipcblog.wordpress.com/publications/>, s. 47–60. ISSN 1797-318X (online), ISBN 978-951-29-9427-4 (PDF)

Jan Blüml: Josef Kotek and Popular Music Research in the Czech Lands, *Hudební věda* LXI (2024), č. 1, s. 73–120.

Prezentace na konferenci:

Aleš Opekar: "The Development of Popular Music Investigation in the Czech Lands in the Context of Central European Culture and Political Crises since 1945"; IASPM 2023 international conference "Popular Music in Crisis," Minneapolis, Minnesota, USA, 26.–30. 6. 2023.

Aleš Opekar: "Museality and Historicisation of Czech Popular Music and its Research After 1989"; international conference "Pop after Communism. The Transformation of Popular Culture after 1989/90", Leibniz Centre for Contemporary History Potsdam, Berlin, Německo, 15.–17. 11. 2023.

Příprava finálního výstupu:

Monografie o českém výzkumu populární hudby je dokončována, probíhají překlady jednotlivých kapitol a fakturují se náklady u vydavatele Peter Lang. Projekt končí v červnu 2024, budeme však žádat o odklad hodnocení, neboť budeme čekat na publikování tří článků v *Popular Music* (článek P. Wickeho, který je rovněž součástí grantového projektu, článek A. Opekara a J. Blümla) a na vydání knižní monografie.

V rámci dedikace GA ČR právě vychází: Jan Blüml, Josef Kotek and Popular Music Research in the Czech Lands, *Hudební věda LXI* (2024), č. 1, s. 73–120. A proběhla přednáška Jan Blüml: „The Development of “Popular Music Studies” in Czechoslovakia in the Context of Central European Culture and Politics After 1945”, University of Kansas, 28. 2. 2024.

Libri precum: Hodinky krále Václava IV. v kontextu laických modlitebních knih
22-28502S, 2022–2024
Milada Studničková

Anotace:

Mezioborově koncipovaný projekt se zaměřuje na modlitební knihy příslušníků elit Českého království z let 1370–1470. Rukopisy zkoumá po stránce materiální, obsahové a výtvarné. Pozornost věnuje zejména specifikům vyplývajícím z české situace: bohemikální památky jsou oproti západoevropským textově i obrazově variabilnější, vyznačují se poměrně raným užíváním dvou vernakulárních jazyků (němčiny a češtiny) a odrážejí unikátní náboženský vývoj. Svědčí o nonkonformních podobách dvorské zbožnosti i o věroučných rozdílech mezi katolíky a utrakvisty. Ústředním objektem našeho výzkumu je obsahově jedinečná modlitební kniha Václava IV., která se vyznačuje osobitou modifikací hodinkových modliteb, akcentující osobního patrona krále. Svazek vyniká delikátní malířskou výzdobou, ikonograficky zajímavou v kontextu dalších podobných děl. Hlavním výstupem práce mezinárodního týmu bude anglicky psaná monografie, která představí textovou i vizuální tradici bohemikálních modlitebních knih v širších politických, společenských a kulturních souvislostech.

Stav řešení:

V roce 2023 řešitelka a spoluřešitelé dokončili průzkum i kodikologický a uměleckohistorický popis všech zkoumaných rukopisů, včetně památek v zahraničních sbírkách (Berlín, Londýn, Oxford). Pokračovalo studium písemných a vizuálních pramenů a dílčí komparační práce. Řešitelka se zaměřila na formování koncepce závěrečné monografie a přípravu jednotlivých kapitol.

Výsledky průzkumu rukopisů z Národní knihovny ČR pomocí videospektrálního komparátoru byly prezentovány formou posteru na 18. semináři restaurátorů a historiků (Broumov, 25.-27. dubna 2023). Byly připraveny vědecké edice tří dosud nepublikovaných staročeských modlitebních textů, zveřejněné v databázi Vokabulář webový. Michal Dragoun napsal studii zabývající se dosud opomíjeným tématem typologie litaní v bohemikálních modlitebních knihách a breviářích. Kathrin Chlench-Priber vystoupila v Praze s přednáškou „Johann von Neumarkt (um 1310–1380), Jan Milíč von Kremsier und die volkssprachige Gebetbuchkultur Prags des 14. Jahrhunderts“ (ÚDU, CHA, 15.11. 2023).

Výstupy:

Andrea Hlaváčová Svobodová, České modlitby v tzv. Oracionale rožmberském,
<https://vokabular.ujc.cas.cz/soubory/edice/ModlRoud.pdf>

Kateřina Voleková, Muzejní zlomek mariánských hodinek,
<https://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edice/%7Bb92e994e-7518-41a4-990c-80c02c14252e%7D/>

Kateřina Voleková, Žaltář poděbradský, 2. část: paraliturgické texty,
<https://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edice/%7B95f62802-ab40-4273-b76d-3eed15ff2e27%7D/>

Odevzdáno do tisku:

Jan Dienstbier, Valentin Noh and the Prayer Book of George of Poděbrady, in: *Power, Patronage, and Production: Book Arts from Central Europe (ca. 800–1500) in American Collections*, ed. by Jeffrey F. Hamburger, Beatrice Kitzinger, and Joshua O'Driscoll, Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies Press.

Milada Studničková, *Laywomen as the Commissioners and Users of Prayer Books in Medieval Bohemia*, in: *Queens, Noblewomen, and Burgher Women, 1300–1550: Initiative-takers or Passive Patrons?*, ed. Helena Dáňová and Klára Mezihoráková, Praha: Artefactum.

Michal Dragoun, *Světky v litaniích českých středověkých rukopisů*, *Studia Mediaevalia Bohemica*.

Finální výstup:

Rukopis finální anglické monografie je rozpracován, dokončeny jsou tři kapitoly.

Rozjednáno je publikování v nakladatelstvích Harvey Miller (Brepols) a Deutscher Kunstverlag (De Gruyter).

Polosoukromé hudební praxe v Praze, Vídni a Berlíně (1815–1850): Hudební repertoár v dobovém sociokulturním kontextu

22-16531S, 2022–2024

Anja Bunzel

Anotace:

Projekt zkoumá polosoukromé hudební praxe v Praze, Berlíně a ve Vídni v letech 1815 až 1850. Zaměřuje se na dva fenomény: vytváření angažovaného společenského setkávání v soukromých měšťanských domech a postupný úpadek a/nebo přetváření šlechtického salonu. Hudba při společenských setkáních často hrála klíčovou roli – fungovala jako zprostředkovatelka, jako druh zábavy i jako jejich hlavní účel. Výzkumem hudebního repertoáru v širším kulturním kontextu chce tento projekt ukázat, že polosoukromá hudební kultura měla na kulturní historii, síť, přenos a identitu větší vliv, než se běžně předpokládá. Zaměřuje se na dvě hlavní výzkumné otázky: Jaké polosoukromé hudební praktiky existovaly v Praze, Vídni a Berlíně během 1. pol. 19. stol.? Jak pomáhá studium hudebního repertoáru na polosoukromých setkáních osvětlit takové koncepty, jako jsou umělecké síť, hudebně-kulturní transfer a identita? Projekt je metodologicky ukotven v oblasti muzikologie, zároveň užívá přístupů kulturních studií a sociálních dějin. Hlavními výstupy budou monografie a tematické číslo odborného časopisu.

Stav řešení:

Ve druhém roce řešení projektu Anja Bunzel absolvovala výzkumné cesty do zahraničí (Vídni, Berlín, Krakov) a zkoumala materiály v archivech v Praze a Hrádku u Nechanic. Navíc prezentovala výsledky výzkumu v Salcburku (23.–25. května: „Frauen-Stimmen: In die Ferne gesungen“, Maria Anna Mozart-Gesellschaft / Stiftung Mozarteum); v Dublinu (7.–13. června: „Crossing Borders? Bohemian Salon Culture in 1820s and 1830s Teplice“); ve Vídni, 28.–30. září: „Der Kritiker als Komponist: Eduard Hanslick als Liederkomponist“, spolu s Alexander Wilfing, ÖAW); a v Praze (23. listopadu: „The Private Gone Public? (Musical) Salon Culture in the Nineteenth-Century Print Media“, konference Měšťanská veřejnost diskutuje o umění: InSTITUTE, síť a kritická praxe v českých zemích v 19. století). Ve druhém roce projektu vyšel jeden článek v recenzovaném mezinárodním časopisu: Anja Bunzel, 'František Palacký's (Musical) Life with the "Aristocrats": Private and Semi-Private Musical Sociability in Prague during the First Half of the Nineteenth Century', *Musicologica Austriaca: Journal for Austrian Music Studies* (June 2023), online: 1–17. Jinak pokračovala práce na plánovaných publikacích: Bunzel vypracovala ca. 65 % rukopisu své monografie a komplexní publikační proposal, který byl odevzdán na peer review do Cambridge University Press 31. ledna 2024 (výsledky se čekají). Řešitelka byla v úzkém kontaktu s nakladatelem a dohodla se na zaměření na Prahu, Vídeň a širší Čechy. Důvodem je, že se objevilo mnoho materiálů k českým menším městům (Teplice, Hrádek u Nechanic, Roudnice), která jsou vzhledem k biografii protagonistů neoddelitelně spjata s Prahou a Vídni. Navíc materiály kolem Varnhagena von Ense (Berlín) jsou tak bohaté, že jejich zahrnutí by značně přesáhlo plánovaný rozsah knihy. Ačkoli Berlín již nebude mít v monografii samostatnou kapitolu, promítá se do dalších aspektů projektu včetně tematického čísla časopisu a

ukazuje se jako zásadní pro kontextualizaci Prahy a Vídně. Pro tematické číslo časopisu (Předběžný název: „New Perspectives on the Arts in the Salon 1815-1850“) jsou všechny příspěvky připravené. Došlo ke změně v publikačním plánu kvůli zpoždění v redakci původně oslovovaného časopisu; proto se editorky rozhodly připravit rukopis na odevzdání u alternativního mezinárodního recenzovaného časopisu *19: Interdisciplinary Studies in the Long Nineteenth Century*. Počítá se s odevzdáním do peer review do půlky roku 2024.

Plánované příspěvky:

Katarina Jović (Belgrade): Despića Kuća in Sarajevo and Knoblauch-Haus in Berlin: Two Parallel Salon Histories

Anja Bunzel (Praha): Negotiating Domesticity: Artistic Engagement, Nineteenth-Century Salon Culture, and Franz Ernst and Anna von Harrach

Natasha Loges (Freiburg): Constructing the Musical Women in 1830s Berlin: Franz Kugler's Skizzenbuch

Melanie Unseld (Vídeň): Musical Sociability in the Visual Art of the First Half of the 19th Century

Petra [Wilhelmy-]Dollinger (Munich): A Non-Conformist Berlin Salonnière. Contexts and Conversations of Amalia Beer's Biedermeier Salon

Karin Baumgartner (Salt Lake City): From the Salons to the Spa: The Evolution of 19th-Century German Sociability

Kromě toho pracovala hlavní řešitelka na kapitolách do zahraničních kolektivních monografií:

Anja Bunzel, "It was very original and funny there, and they had excellent food and drink": Joseph Joachim in Prague', in *Joseph Joachim: Identitäten / Identities*, edited by Katharina Uhde and Michael Uhde (Hannover: Olms, v tisku)

Anja Bunzel, 'Caroline Pichler, Women's Agency, and Intellectual Inspiration between Viennese and Bohemian Cultural Circles', in *Women's Agency in Schubert's Vienna*, edited by Andrea Lindmayr-Brandl, Birgit Lodes, and Melanie Unseld (Vienna: Austrian Academy of Sciences Press, v tisku)

„Český Vasari“ Jan Jakub Quirin Jahn (1739-1802) a jeho pojetí dějin výtvarného umění v Čechách

23-05042S, 2023–2025

Příjemce: Národní galerie, PI: **Radka Heisslerová**

Spolupříjemce: ÚDU AV ČR: řešitelka: **Jana Marešová**

Anotace:

Jednou z nejvýraznějších osobností mezi umělci druhé poloviny 18. století v českých zemích byl Jan Jakub Quirin Jahn (1739–1802), malíř, kreslíř, člen vídeňské malířské akademie a oceňovaný znalec. Malířstvím se zabýval v praktické i teoretické rovině. Jeho umělecké dílo bývá hodnoceno poměrně vysoko, ale ještě více je ceněn pro svou činnost na poli teorie umění. V literatuře se Jahn často označuje jako první historik umění v moderním slova smyslu, umělecký kritik a také jako český Vasari, protože byl zdejším prvním životopiscem výtvarných umělců. Dosud plně nedoceněným zůstává jeho rukopis o dějinách výtvarného umění v Čechách, dochovaný v umělcově písemné pozůstalosti v Archivu Národní galerie v Praze. Projekt je zaměřen zejména na okolnosti vzniku unikátního rukopisu a Jahnovy vztahy nejen se soudobými českými, ale i zahraničními osobnostmi, a to pomocí průzkumu archivních pramenů a soudobé literatury, který v tomto směru nebyl doposud podniknut.

Stav řešení:

První rok řešení se nesl ve znamení archivních rešerší v domácích i zahraničních archivech (např. Archiv Národního muzea SOA Praha, Archiv hlavního města Prahy, Zemský archiv

Brno, Literární archiv památníku národního písemnictví, Staatsarchiv Dresden, Staatsarchiv Wien). Dále proběhly rešerše dostupné zahraniční (Zentralinstitut für Kunstgeschichte). Rukopis monografie je rozpracován.
Spoluřešitel (Jana Marešová) finalizuje druhý publikační výstup.
V roce 2023 byl uplatněn jeden publikační výstup:
Radka Heisslerová – Kryštof Loub, Pozapomenutý dokument Příběh nerealizovaného pomníku generála Laudona v Praze, Umění 4, XXI, 2023, s. 374–386

- WEAVE

"Neviditelní agenti" v architektuře (1908-38). Politiky, principy a projekty střeoevropských ministerstev veřejných prací

WEAVE (FWF – Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung); 2023–2026
Příjemci: Institute of Habsburg and Balkan Studies of the Austrian Academy of Sciences a Ústav dějin umění AV ČR

Odpovědná řešitelka za český tým: **Vendula Hnídková**

Odpovědný řešitel za rakouský tým: **Richard Kurdiovsky**

Řešitelský tým: Dita Dvořáková, Raphaela Hemetsberger, Jan Galeta, Anna Stuhlpfarrer (externí spolupracovníci: Ruth Hanisch, Anderas Nierhaus, Antje Senarclens de Grancy)

Anotace:

První polovina 20. století byla obdobím intenzivní činnosti ministerstev veřejných prací v Rakousko-Uhersku a jeho nástupnických státech. Dominantní diskurs v dějinách architektury ale tato ministerstva do značné míry ignoruje, a proto je vnímáme jako „neviditelné agenty“, kteří ovšem významně přispěli k rozvoji moderní architektury. Abychom porozuměli hlouběji roli aktérů operujících v architektonických činnostech, posouváme perspektivu výzkumu směrem k ministerstvům jako klíčovým investorům a iniciátorům stavební činnosti. Zkoumáním minulých a současných postojů v interakci architektů s institucemi ve střední Evropě si tento projekt klade za cíl prozkoumat nejen státní architekturu v její rozmanitosti, ale také předsudky, které dodnes provázejí odbornou diskusi.

Bilaterální projekt umožňuje kromě zaměření na ministerstva také získat kritické poznatky (komparativní analýzou a překračováním tradic národních historiografií) nejen pro dva státy se společným habsburským dědictvím, ale pro dějiny moderní architektury obecně.

Stav řešení:

1. V březnu 2023 bylo zahájeno řešení grantového projektu. Hlavní činnost se týkala extenzivního archivního výzkumu v Národním archivu v Praze. Náš badatelský projekt jsme prezentovali na třech místech: Vienna, Institut für Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes, ÖAW (20. 6.), Masarykova Univerzita, Centre for Modern Art & Theory, lecture series Work in Progress (10. 10.), Institut für Architekturtheorie, Kunst- und Kulturwissenschaften TU Graz (7. 12.).
2. Dílčí výsledky byly prezentovány na následujících konferencích: Vienna, Institut für Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes, ÖAW (workshop Versorgung für die Stadt, 1. – 3. 5.); Lodz, Uniwersytet Łódzki (Borders and Crossings, 2. – 8. 7.); Marburg, Herder Institut (Negotiating Modern Ways of Life: Life-Reform Movements in Central and Eastern Europe since 1900, 17. – 20. 9.); Vienna, Institut für Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes, ÖAW (workshop Architecture of Health, 22. – 24. 10.).
3. Probíhá plnění databáze, příprava článků a kapitola do knihy Tintenburgen (které ani nebyly v grantové žádosti uvedeny), a konečně si průběžně shromažďujeme data pro rukopis finální knihy.

- NAKI

Zachování paměti. Poválečná reflexe holokaustu v pomníkové tvorbě a výtvarném umění

NAKI III DH23P03OVV014, 2023–2027

Příjemce/i: Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. a Národní památkový ústav

Odpovědný řešitel: Eva Janáčková

Řešitelský tým: Eva Janáčková, Jakub Hauser, Daniel Polakovič, Blanka Soukupová, Iva Steinová, Markéta Svobodová, Zbyněk Tarant, Petra Vladařová, Aleš Homola, Jana Oberreiterová, Petra Šternová

Abstrakt:

Cílem projektu je odborné zhodnocení tématu pomníků a památníků holokaustu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a poválečná reflexe holokaustu ve výtvarném umění od konce 2. světové války po dnešek. Projekt představí za použití řady metodologických a teoretických východisek proměňující se podoby a funkce pomníků a památníků. Nesleduje jen vizuální stránku tématu, ale zaměří se ve stejné míře i na proměňující se menšinové identity a jejich vliv na pomníkovou tvorbu, v širším pohledu pak na individuální, kolektivní a kulturní paměť tragédie holokaustu a její projekci do konkrétních pomníkových a výtvarných realizací. Podstatným aspektem bude zároveň vztah historických událostí ke konkrétním místům ve městě i krajině a to, jakým způsobem pomníky nakládají s pamětí těchto míst. Okolnosti vzniku pomníků umožní rozkrýt řadu politických a společenských kontextů v jednotlivých etapách místních dějin, od prvních poválečných let po aktuální současnost. Právě v té je možné sledovat některé projekty přímo v průběhu jejich vzniku (zejména Památník ticha v Praze-Bubnech, Památník Lety u Písku). Projekt propojí téma památníků s tím, jak se zkušenost holokaustu promítla do uměleckého vyjádření v řadě výtvarných médií – a to zejména proto, že mezi těmito oblastmi je nejen řada styčných ploch, ale obě jsou od sebe prakticky neoddelitelné (např. řada realizací Aleše Veselého či Památník v Pinkasově synagoze v Praze). Ani tématu pomníků a památníků, ani reflexi holokaustu ve výtvarném umění nebyla dosud věnována prakticky žádná pozornost. Projekt tak bude vůbec prvním podobným počinem, který představí téma v celé šíři prostřednictvím řady podstatných výstupů, mj. dvou výstav doprovázených odbornými katalogy, dále dvou konferencí, odborné kolektivní monografie, specializované veřejné databáze a interaktivní specializované mapy.

Stav řešení:

V roce 2023, tedy v prvním roce řešení grantu, byla vytvořena ve spolupráci s kolegy z Centra židovského umění Hebrejské univerzity v Jeruzalémě vzorová databázová karta, která čítá téměř 20 položek, jež v rámci výzkumu pomníků a památníků holokaustu u každého objektu zjišťujeme. Následně jsme v průběhu roku zdokumentovali celkem 100 pomníků a památníků holokaustu v České republice. Zároveň jsme pracovali na vývoji webové databáze těchto pomníků a památníků. V září 2023 jsme uspořádali konferenci s názvem Zachování paměti. Pomníky a památníky holokaustu v České republice, které se zúčastnilo téměř 50 posluchačů především z řad odborné veřejnosti. Členové grantu napsali tři odborné studie určené do vědeckých impaktovaných časopisů, které jsou nyní v recenzním řízení.

3) Finální výstupy jsou plánované až na závěrečné roky granty, konkrétně na roky 2026 a 2027. Přesto jsme již navázali spolupráci se zahraničním nakladatelstvím (De Guyter) a jednáme o vydání anglické verze knihy zaměřené na pomníky a památníky holokaustu ve střední Evropě. Dále jsme v úzkém kontaktu se členy katedry geomatiky ČVUT v Praze, kteří s námi budou spolupracovat na přípravě specializované mapy výskytu pomníků a památníků holokaustu v České republice. V případě závěrečné výstavy zaměřené na reflexi holokaustu jsme se oficiálně dohodli s vedením Galerie hlavního města Praha, že se výstava uskuteční v jejich Domě u Kamenného zvonu v druhém pololetí roku 2027.

Památky a společnost v českých zemích mezi lety 1900 a 1960: Profesní a osobní strategie ochránců památek ve světle soukromé korespondence

DH23P03OVV062, 2023–2027

Kristina Uhlíková

Konsorciální pětiletý projekt v rámci programu NAKI III: ÚDU AV ČR (jako hlavní řešitel), MÚA AV ČR, NG v Praze

Anotace:

V českých zemích existuje silná a bohatá tradice památkové péče jako institucionální činnosti i specializovaného oboru. O souvislostech, v nichž tato tradice vznikala, a osobnostech, které ji zejména v menších městech pomáhaly utvářet, víme dosud málo. Cílem projektu je zmapovat tyto neznámé souvislosti dějin české památkové péče. Zaměřuje se na vývoj vztahu zdejší společnosti k ochraně památek v 1. polovině 20. století z pohledu různých sociálních, profesních a zájmových skupin. Snaží se zdůraznit význam ochrany památek pro formování sdíleného kulturního vědomí a představit dnes již mnohdy zapomenuté aktéry, kteří této aktivitě dávali tvář. Projekt sleduje období 1900–1960, zahrne tak několik zásadních dějinných zvrátů, na jejichž pozadí lze zachytit důležité proměny i konstanty v přístupu k památkám. Jádrem výzkumu je rekonstrukce dobových aktérských sítí, jejíž osu tvoří působení Z. Wirtha, klíčového iniciátora, garanta a popularizátora oboru po celé sledované období.

Stav řešení:

Jedním z hlavních výstupů projektu bude online databáze *Památky a společnost v soukromé korespondenci*, jež umožní zpřístupnění klíčových souborů korespondence jednotlivých aktérů památkové ochrany. V roce 2023 proběhlo nastavení metodiky pro zanášení digitalizátů do databáze v prostředí softwaru HiKO (Historická korespondence online). Současně byly digitalizovány vybrané konvoluty a zahájeno jejich zanášení. Dalším klíčovým výstupem bude mapa s odborným obsahem *Památky a společnost v českých zemích 1900–1960* zpřístupněná na webu projektu. V roce 2023 byla vytvořena a precizována struktura jednotlivých typů hesel – osobnosti, korporace, kauzy a na základě regionálního klíče rozdělena jejich příprava mezi pracovníky. Následně probíhal archivní průzkum. Průběžně je programátory vyvíjena mapová aplikace. V roce 2024 bude v Galerii výtvarného umění v Havlíčkově Brodě realizována výstava k tématu ochrany památek v menších historických městech v časovém rozmezí 1900–1960. Přípravy výstavy, a zvláště katalogu k ní byly zahájeny již v roce 2023, kdy byla rozvržena základní obsahová struktura zahrnující obecný úvod a tematické kapitoly strukturované podle typologie památkových objektů ve městech. Současně byly vytipovány jednotlivé památkové kauzy včetně dobových obrazových materiálů a zpracovány první verze kapitol.

- AV ČR / Lumina quaeruntur

Matrix fotomechanických reprodukcí: Dějiny vzdáleného přístupu k umění

LQ300332301, 2023–2027

Poskytovatel: AV ČR

Příjemce: Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.

Odpovědná řešitelka: Fedora Parkmann

Řešitelský tým: František Adámek, Camilla Balbi, Hana Buddeus, Katarína Mašterová, Viktorie Vítů

Abstrakt:

Nové tiskové technologie a masové uplatnění fotomechanické reprodukce v první polovině 20. století umožnily dosud nebývalý přístup k uměleckým dílům a jejich neomezené šíření. Výzkum se zaměří na umělecké a uměleckohistorické časopisy publikované v Československu, Německu, Francii a Rusku mezi lety 1900 a 1950. Reprodukce budou

zkoumány a interpretovány jednak kvantitativně prostřednictvím metod digitálních dějin umění, ale i kvalitativně na základě archivních pramenů (nakladatelé, fotoagentury, fotografové, technologie atd.). Jak se promění obraz dějin umění této doby, pokud je budeme nahlížet z perspektivy reprodukcí otištěných v dobových časopisech? Jaký byl jejich dopad na distribuci a popularizaci umění? Historický výzkum reprodukčních mechanismů otevře nové možnosti, jak nahlížet na vzdálený přístup k umění v digitálním věku. Projekt realizovaný na půdě Ústavu dějin umění AV ČR a jeho Centra pro výzkum fotografie (CVF) za spolupráce s mezinárodním týmem odbornic a odborníků z oborů dějin umění, uměleckého výzkumu a digitální technologie otevírá nový výzkumný směr, v němž se protínají materiální kultura fotografií, historie umění i digitální vědy. V roce 2023 se členové týmu zúčastnili seminářů o grantech programu Horizon Europe. Plánované datum podání ERC Consolidator nebo Synergy grant je rok 2026.

Stav řešení:

Projekt zahrnuje jak kvalitativní výzkum, tak vypracování nástrojů digitálních humanitních věd. Co se týče digitální části projektu, byla vytvořena architektura databáze fotoreprodukcí a příslušné nástroje sloužící k extrakci obrázků a jejich popisků a dále k image-matching. Do datasetu byly zahrnuty volně přístupné digitalizace časopisů, jakož i digitální zdroje poskytnuté Národní knihovnou, s kterou byla za tímto účelem uzavřena smlouva. Dále byla vypracována dokumentace uměleckých periodik a příslušných archivních pramenů a spuštěny webové stránky projektu. V rámci kvalitativního výzkumu se každý člen týmu zaměřuje na případové studie českých, francouzských, německých a ruských časopisů. Výstupy za rok 2023 zahrnují příspěvky na domácích konferencích, články v recenzovaných časopisech a kapitoly knih. Rovněž byla zorganizována mezinárodní konference Art within Reach: Photomechanical Reproductions of Works of Art from Print to Digital (5.-6. 12. 2023, Praha, ÚDU AV ČR), na které vystoupilo se svými příspěvky několik spoluřešitelů projektu.

Publikace:

Camilla Balbi and Anna Calise, "The (theoretical) Elephant in the Room. Overlooked Assumptions in Computer Vision Analysis of Art Images", *Signata* [online], no. 14, 2023. <https://doi.org/10.4000/signata.4757>

Camilla Balbi, "Shifting Paradigms — Mexico in color: Ellen Auerbach's exile photography", *Itinera*, no. 23: Colour: Photography, Image, Reality / Aesthetics, Technique and Emotion, 2022, pp. 115–130, ISSN 2039-9251.

Fedora Parkmann, "La Tour Eiffel, ou l'histoire d'un cliché : une image-fétiche de l'avant-garde entre France et Tchécoslovaquie", in Léa Saint-Raymond (ed.), *La circulation des images en Europe*, Paris: Mare & Martin, 2023, pp. 189–202, ISBN 978-2-36222-085-2.

Připravované publikace zahrnují tři monografie (Meghan Forbes, Camilly Balbi a Fedory Parkmann) a editované číslo v recenzovaném časopise na téma "Shaping Cultural Identities through Photomechanical Reproduction".

Příspěvky na konferencích a přednášky

Camilla Balbi, "Dis/placed Modernism. Ellen Auerbach and Marianne Breslauer's Palestine", *Congreso Internacional sobre Cultura Visual. Periferia e interdisciplinarietà en los estudios visuales*, 22-25 October 2023, Madrid, Universidad Rey Juan Carlos.

Hana Buddeus, "V. V. Štech a fotografie", conference *Historik a teoretik umění V. V. Štech*, 20 October 2023, Prague, UMPRUM.

Fedora Parkmann & Viktorie Vítů, "Distant viewing: fotomechanické reprodukce", *Humanitní a společenské vědy perspektivou Digital Humanities*, 9 November 2023, Olomouc, Univerzita Palackého.

Fedora Parkmann & Viktorie Vítů, "Matrix fotomechanických reprodukcí", *Úvodní workshop Centra pro Digital Humanities*, 14 June 2023, Prague, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Viktorie Vítů, "Vilém Santholzer mezi vědou a avantgardou", *Collegium Historiae Artium*, 22 February 2023, Prague, Institute of Art History of the Czech Academy of Sciences.

Příspěvky spoluřešitelů projektu na konferenci Art within Reach: Photomechanical Reproductions of Works of Art from Print to Digital, 5-6 December 2023, Prague, Institute of Art History of the Czech Academy of Sciences:

Camilla Balbi, "Rachel Wischnitzer and the Photomechanical Foundations of Jewish Art History"

Marta Binazzi, "Behind the Photographs: Copyright and Photomechanical Reproductions of Art, a Burning Issue in Europe at the Turn of the 20th Century"

Hana Buddeus, "The Production of Photomechanical Reproductions of Art: Consensual Exchange, Stolen Glances and Embellished Reality"

Katarína Mašterová & Viktorie Vítů, "Artists as Influencers? Emil Filla and Josef Wagner, Prominent Figures of Czech Modernism, as Editors of the Art Magazine Volné Směry"

Lukáš Pilka, účast na kulatém stole "Digital Art History"